

Merhabalar Efendim,

Ben, Yüce Peygambere karşı hiçbir itirazda bulunmadam

Sağ elimi, onun adâletli eline uzatıyorum.

Şimdi söz, O'nun sözüdür

"Şüphe yok ki;

Rasûlullâh doğru yolu gösteren bir nur, kötülükleri yok etmek için Allah'ın sıyrılmış keskin ve yalın kılıçlarından bir kılıçtır..."

Ka'b b. Zühre isimli şâir, meşhur Kasîde-i Bürde'nin bu kıtasını okuduğunda Efendimiz *sallallâhü aleyhi ve sellem* üzerindeki mübarek ridâsını çıkararak ona giydirdi.

Hâlbuki Ka'b, o ana kadar hakkında ölüm fermanı olan biriydi.

Sevgili Rasûl yine tutmuş, üstelik şâire bir mükâfat, ümmetine de bir hatıra olmak üzere hediye etmişti.

Bu âli davranışın temelinde;

Af, merhamet, muhabbet, hamiyet...

Çanakkale'de süngülediği düşman askerinin yarasını gömleğinden kopardığı bezle sarıp sarma-

layan, kendi yarasını ise yerden kopardığı kuru bir otlu bastırmaya çalışan Mehmetçiğin ruhunu aldığı, boyasıyla boyandığı Aziz Peygamber...

Şeyhi Akşemseddin'in irşadiyle fethi gerçekleştiren Fâtih'in, Ayasofya'da, önünde diz çöken patriğe:

"Ayağa kalk, ben Sultan Mehmed!

Sana ve arkadaşlarına söylüyorum ki; bugünden itibaren artık ne hayatınız, ne de hürriyetiniz hususunda benim gazabımdan korkunuz..."

şeklindeki buyruğu da Cenâb-ı Peygamberin (s.a.s) ahlakından mülhemdir aslında.

Ruhu, Ravza-i Tâhire'nin parmaklıklarına takılıp kalan Sudanlı âşığının;

Yâ Nebî, şu halime bak!

Nasıl ki bağı yanar, gün kızınca sahranın;

Benim de ruhumu yaktıkça yaktı hicranın!

mırsalarıyla özlemini taçlandırdığı Efendimiz *sallallâhü aleyhi ve sellem* şüphe yok ki;

O'na layık bahtiyarlar zümresine dâhil olabilmemiz dua ve temennisiyle,

Cenâb-ı Allah'a emanet olunuz...

İçindekiler

O'ndan Af Dileyiniz!

Abdullah Demircioğlu / 3

Peygamberimizin Duygusal Anları

Prof. Dr. Hüseyin Algül / 8

İnsanın Fethi

Mustafa ÖZDAMAR/14

"Dengesini Kaybetti ve Düştü"

Prof. Dr. Mustafa KARA / 33

Beni Âdem'in Efendisine, Şiirlerin Efendisi Olan Na'tlar - I
Tufan DOĞAN / 6

Mehmet Âkif ve Sudanlı Genç / 10

Mütebessim Çehrelî
Dr. Yunus AKYÜREK / 12

Divân-ı Kebîr'den... / 16

Güven Duymak ve Kuşkudan Uzak Olmak
Prof. Dr. Ali AKYÜZ / 17

Tasavvuf
Abdülkadir GEYLANÎ (k.s) / 19

Sûfilerden Esintiler...
Ahmed b. Muhammed Nûrî (k.s) / 21

Mazlum Âlim... Said b. Cübeyr (v. H.94/M.713)
Derleyen: Şaban Keseci / 22

Mürşid-i Kâmilî Ziyâret Âdabı
Selçuk DAŞDAN / 23

Ölüm Anının Dehşeti
Zülcenâheyn / 24

Ankâzâde Köstendili Halil Efendi'nin
Tûti İhsan Efendi'ye Mektubu (30. Mektub)

İlahî Deryadan İnciler
Dr. Zafer TORTUM / 31

"Dengesini Kaybetti ve Düştü"
Prof. Dr. Mustafa KARA / 33

Çanakkale Savaşlarından...
Derleyen: Edebalı KARABIYIK / 35

Din-Ahlâk-Hukuk
Prof. Dr. Süleyman ULUDAĞ / 37

Mehmed'i Fatih Yapan Akşemseddin
Yusuf SELİM / 39

Kıssadan Hisseler
Derleyen: Oktay YETİŞKİN / 41

Akşemseddin
Zülcenâheyn / 44

Üç Aylar ve Oruç
Abdullah USTAÖMEROĞLU / 45

Fıkıh Bilgisi / Korku Halinde Namaz Nasıl Kılır?
Emre ALTINTAŞ / 47

Kitap Tanıtımı / 48

O'ndan Af Dileyiniz!

Avrupa İlahiyat Fakültesi Rektörü, Abdullah DEMİRCİOĞLU

Sâliklerden olarak günlük hayatımızda tevbe ve istiğfar etmek mutlaka lazımdır. Bu, her gün yüz defa tevbe ettiğini bize bildiren Resûlullâh'ın sünnetine ve emrine uymaktır.

ياايهاالناس توبوا الى الله واستغفروه فياني
أتوب في اليوم مائة مرة

“Ey insanlar! Allah'a tevbe edip, O'ndan af dileyiniz. Muhakkak ki ben, günde yüz defa tevbe ederim.” (Müslim, Zikir/42; Ebû Dâvûd,

Vitir 26; İbn-i Mâce, Edeb 57)

Yaşadığımız hayatta iyilerle de kötülerle de karşılaşır, çeşitli sıkıntılarla boğuşur du-

ruruz. Bilerek veya bilmeyerek günahlar işlenir. Kişi sanki bir elbise, herhangi bir giyecek gibi kirlenir durur. Sabun nasıl kirleri temizler ise tevbe de günah kirlerini temizleyip ortadan kaldırır.

التائب من الذنب كمن لا ذنب له

“Günahlardan tevbe eden hiç günah yapmamış gibidir.” (İbn Mâce, Zühd/30; et-Tâc, V, 151; Câmiu's-Sağır, I, 134)

Cenâb-ı Allah kullarına merhamet eder. Kendisine ihlâsla açılan elleri, yönelen gönülleri, yer ile gök arasındaki mesafeden daha geniş bir rahmetle kabul eder. Yalnız,

bu tevbede samimi olmalı, bir daha o günaha düşmemeye azmetmelidir.

Dünyaya mağrur kişi

Tevbeye gel tevbeye

Uçmadan ömrün kuşu

Tevbeye gel tevbeye

Yapılan günahlar sırtlarda bir yükür. Bu yükten kurtulmak tevbe ile olur. Kur'an-ı Kerim ve hadisler, insanlığı tevbeye çağırmıştır.

O halde tevbe; günahattan, hatalardan tam bir pişmanlıkla dönerek, bir daha işlemekten vazgeçmektir.

Tevbe, sülük ehlinin ilk menzildir, yani temeldir. Onun için tevbe temeli çok sağlam olmalıdır. Tevbe azim ister, ihlâs ister, samimiyet ister, gözyaşı ister.

Gönlümde günah işlemeye istek var

Dildeyse gezer tevbe ile istiğfar

Halimle sakalımdan utandım billâh

Affeyle benim şu tevbe mi Ya Gaffâr

Dilin tevbe ettiği, gönlün ise günah yapmak istek ve arzusu olduğu halde yapılan tevbelere şeytanlar bile güler.

Cenâb-ı Allah günahkârların tevbe etmelerini, ümitsiz olmamalarını istiyor.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا

“Ey iman edenler! Nasûh tevbesi ile Allah'a tevbe ediniz.” (Tahrim, 66/8)

Denilebilir ki, tevbe iman makamlarının evvelidir. İnkârda olan imana gelince ilk iş, günahlarına tevbe ettirmek olur.

Tecdîd-i iman, tecdîd-i nikâh olarak bilinen ve zaman zaman imanların tazeleniği

durumlara tevbe ile başlanır. Sekaratta olana (son anlarını yaşayana) tevbe ettirilir ki, imanını kurtarıp muhafaza etsin.

Tevbe; dönme, rucu' etme anlamına geldiğine göre “Nasûh tevbesi” (tevbe-i Nasûh) ne anlama gelir, denilecek olursa; buna ulema şu şekilde açıklık getirmiştir.

Bunların birincisi; hâlislik, sâfiliktir.

İkincisi de; elbiselerdeki yırtık-sökük gibi yerleri onarmak, bakmak ve tamir etmek anlamındadır. Her iki durumda da mânâ; çok hâlis ve temiz tevbe, eskiyi bırakma, onu yenileme ve kullanışlı hale getirmek olur.

Nereden bakılırsa bakılsın, karşımıza tevbede ve diğer amellerde niyet, samimiyet ve tam bir ihlâs çıkmaktadır. Tevbe aynı zamanda; nasihat verici, bunun sebebiyle de eski yaramaz hallerden dönmek olacağından “nasûh tevbesi” olarak ifade olunmuştur.

“Çok ibret verici ve nasihat edici” demektir.

Bu tevbenin özellikleri, yapılan kötü işlerden tamamen pişmanlık duymak, Allah'a dönmek ve tekrar kulluğuna kabul edilmeyi dilemektir. Günahlar insanların bedeninde yük, kalplerinde simsiyah leke, vicdanlarında ıstırap, üzüntü ve gamdan müteşekkil büyük çirkinliklerdir.

Demek ki nasûh tevbesi;

Tevbenin de tevbeye muhtaç olmayacağı bir tevbedir. Bunun en güzel anlatımını şu hadiste görüyoruz.

İbnu Merdûye'nin rivayet ettiği hadiste, Muaz İbn Cebel:

“Nasûh tevbesi nedir?” diye sormuşlardı. O da (s.a.s) şöyle demişti:

“Kul, yapmış olduğu günaha öyle tevbe etmeli ve Allah'a (c.c) yaptığı günahlardan öyle pişman olmalıdır. Sağılan sütün memeye tekrar dönmediği gibi...” (Elmahlı, Hak Dini

Kur'an Dili, VII/5127)

Yine rivayet olunmuştur ki, Hz. Ali gelişigüzel,

اللهم انى استغفرک واتوب اليک

“Allah’ım! Sana (günah, hata ve kusurlarım için) istiğfar ve tevbe ediyorum.”

diyerek gayr-i samimi tevbe eden birisinin tevbesini işitince:

“Arkadaş, bak! Dil çabukluğu ile yapılan tevbe, yalancılardan tevbesidir.” buyurur. O zat:

“O halde tevbe nedir, nasıl tevbe etmeliyim?” deyince:

“Geçmiş günahlarına tam bir pişmanlıkla tevbe et, mezâlimi reddeyle, hasımlarınla helalleş ve o günahlara bir daha dönmeye azmet! Nefsini günahlarla büyütüp kabarttığın gibi Allah’a taat ve ibadetlerle erit. Yine nefsin masiyetin tadını tattırdığın gibi taat ve ibadetin zorluk ve acısını tattır.” demiştir.

Şu bilinmelidir ki, emrolunan dinî ölçüler içerisinde yapılan tevbeler mutlaka kabul görür.

Bu hususta birçok âyet ve hadis vardır.

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ

بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ

اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

“Allah’a göre, şu kimselerin tevbesi makbuldür ki, câhillikle bir kötülük yapıp hemen ardından dönerler. İşte Allah onların tevbesini kabul eder. Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Nisâ, 4/17)

Ehl-i tarikat veya diğer bir tabirle ehl-i sofîyye, tevbeyi daha ince yorumlar ve öyle uygularlar. Onlara göre tevbenin üç şartı vardır.

Birincisi; tevbe peşinen olmalı, hemen işlenen günahın ardından yapılmalı, ileri tarihe

atıp ertelenmemelidir. Çünkü ölümün ne zaman geleceği belli değildir. Her zaman hazırlıklı bulunmak akıllıca bir iştir. Bunun için:

وعجلوا بالتوبة قبل الفوت

“Ölmeden evvel tevbe etmekte acele ediniz!” sözünü düstur ve prensip edinmişlerdir.

İkincisi; işlenen günahu derhal terk etmek. Terk etmemek, ara ara işlemek tevbe değildir. Böyle tevbeler kabul bile olunmaz.

Üçüncüsü de; bir daha hiçbir günah işlemeyeceğine azmetmektir.

Bu sebeple, ilahî emirlerden herhangi biri asla terk edilemez. Yasaklananlar da asla yapılmamalıdır. Herhangi bir günah işlendiğinde pişmanlıklar içerisinde gözyaşıyla tevbe etmek esastır. Hatta bu hususta; açık bir alanda, تنها bir mekânda, tevbe namazı da kılarak, başını secdelere koyarak, âdeti gözyaşlarıyla yerleri ıslatarak tevbe edilmelidir.

Eğer yapılan günaha kul hakkına tecavüz ve zulüm varsa tevbeden önce onlarla da mutlaka helalleşmelidir. Helalleşme de dil ile baştan savma olmamalı, karşı tarafın tamamen rızası alınarak kalpten olmalıdır. Kul haklarına çok dikkat edilmelidir.

Vaciplerin terki veya ihmali sebebiyle de tevbe etmek gerekir.

Damlaya damlaya göl olduğu, göllerin de taşıp sel olduğu gibi küçük günahlar da istiğfar edilmediğinde büyük günahlara dönüşür. Büyük günahlar da seller gibi yıkımlara yol açar. İnsan bünyesini tahrip eder. İmanın zayıflayıp elden gitmesine sebep olur.

“Küçük günahlar, küçüklükte kalmaz, büyük günahlara dönüşür.” buyrulmuştur.

Tevbe ihmal olununca, ardı arkası gelmez. Günahlar peş peşe sıralanır durur. O halde tevbe ihmal olunmadan yapılmalıdır.

Benî Âdem'in

Efendisine

Şiirlerin Efendisi Olan Na'tlar - I

Tufan DOĞAN

Şiir serüvenimize belki Arapların, Türklerin ya da Farsların eski kültürlerinden devam edebildik. Ama biz yine de insanlığın kemal noktası olan Fahr-i Kâinat Efendimizle başlayalım.

Üniversitemizde düzenlenen Mevlid kandili programında rektörümüz Sn. Abdullah Demircioğlu Hocaefendi'nin hatırlattığı vechile; O'nu şiirlerinde anmakla nasıl şairler;

Seni anmakla biz, Seni medhetmiyoruz

Çünkü seni Yaradan yüceltmiş

Biz Seni nasıl medh u senâ edebiliriz!

buyurmuşlarsa, burada bizler ancak na't-i şerifleri analiz etmeye çalışarak keyfiyetinin tamamını anlamaya kadir olamasak da maneviyatına gark olmayı ümit ediyoruz.

Özellikle Mekke'den Medine'ye hicret ettikten sonra Peygamber Efendimizin de teşvikiyle sahâbilerden söz ve hitab etmede kabiliyetli olan-

ları, müşriklere ve yahudilere karşı şiirler söylemişlerdir. Bu arada ilk defa şiirleri içerisine Peygamberimizi medh u senâ eden cümleler kurup sözler söylemişlerdir.

Sahâbiler arasında meşhur olan şairler şunlardır;

Hassân b. Sâbit, Kâ'b b. Mâlik, Kâ'b b. Züheyr ve Mute şehidi Abdullah b. Revâha radiyallâhü anhüm. (DİA, XXXII, 435)

Daha sonraları Peygamber Efendimizi medh u senâ etmeye dönüşen na'tları sıralamak yerine isterseniz bir kaç tanesini yakından görelim.

Kaside-i Bürde (Peygamber Efendimiz tarafından giydirilen hırkaya nisbetle verilen isim) bunlar arasında çok meşhurdur.

Arif Nihat Asya'nın "yollarına gitmeyi unuttu ayaklarımız..." sözü bizlere acı bir gerçeği hatırlatıyor. Arapça Kur'ân dili olmasının yanında dünyanın edebiyat, bilim, şiir dili iken ve bizlerin en az Türkçemiz kadar okuyup öğrenmeye çalıştığımız bir dil iken maalesef öğrenme ve öğretme yollarını unuttuk.

Öğrendiğimiz kadarıyla Hırkayı Şerif, ilk olarak Ka'b b. Züheyr'e (r.a) Peygamber Efendimiz (s.a.s) tarafından iman ettiğinde söylediği şiir üzerine giydirilmiştir. Olay İslâm tarihinde şöyle anlatılıyor:

Kâ'b b. Züheyr şiirleriyle o ana kadar Müslümanları çok üzmüştü, ama artık hatasını anlamıştı. Bu durumdan pişmanlık duyup Peygamber Efendimize müracaat eder. Tanınmamak için elbisesine bürünüp, 'Kâ'b müslüman olursa emân verilip verilmeyeceğini' sorar. Resûl-i Kibriyâ Efendimiz, iman etmesiyle Kâ'b ile aralarında bir meselenin kalmayacağına garantisini verir.

Bu cevap üzerine, Kâ'b elini Hz. Resûlullah'ın elinden ayırmadan şehâdet getirdi:

"Şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur! Ve yine şehâdet ederim ki, Muhammed Allah'ın Resûlüdür."

Resûl-i Ekrem (a.s) ve etrafında bulunan sahabiler bir anlık bir hayrete kapıldıktan sonra, Efendimiz (a.s):

"Sen kimsin?" diye sordu.

Kâ'b, "Ben, Kâ'b bin Züheyr'im Yâ Resûlallah!" diye cevap verdi.

O sırada ashabdan biri ortaya atıldı.

"Yâ Resûlallah! Bırak da şu Allah düşmanının boynunu vurayım" diye konuşunca, Efendimiz (a.s):

"Bırak onu! O, şu âna kadar içinde bulunduğu durumdan pişmanlık duymuş ve Hakk'a dönmüş olarak gelmiştir" (İbn-i Hişâm, Sîre, IV, 146-147; İbnî Kesîr, Sîre, III, 700-705) buyurdu.

Gönül ülkesi İslâm'ın manevî kılıcı ile fethedilen Kâ'b hemen o anda Arap edebiyatında şaheser parçalar arasında yer alan "Banet Süâdü" isimli kasidesini Hz. Resûlullah'a sundu.

Suad'ın ayrılığı yetmiyormuş gibi, iki taraf arasında söz taşıyanlar bana; 'Ey Ebû Sülmâ'nın oğlu! Sen, artık kendini ölmüş bil' dediler.

Kendilerine güvenip de başvurduğum her dost ise bana; 'Seni oyalayıp teselli edemem, başının çaresine bak' dedi.

Ben de, 'Çekilin yolumdan' dedim. Rahmân'ın takdir ettiği her şey elbette olacaktır.

İnsanoğlunun mes'ud hayatı ne kadar uzun olursa olsun, mutlaka bir gün bir tabutta taşınacaktır.

Resûlullâh'ın beni öldüreceğini haber aldım.

Resûlullâh'ın yanında bağışlanmak en çok umulan şeydir.

Özür beyân ederek Allah Elçisi'nin yanına geldim.

Resûlullâh'ın katında özür daima kabule şayandır.

Merhamet ve teenni ile muâmele et bana!

İçinde birçok nasihat ve hükümler bulunan Kur'ân hediyesini sana ihsan eden Allah, hidâyetini arttırsın!

Rakiplerimin dedikodusuyla beni muâheze etme!

Hakkımda birçok dedikodular yapılmışsa da, ben pek o kadar suçlu değilimdir.

Ben şimdi öyle bir makamda bulunuyorum ki, burada gördüğüm ve işittiğim şeyleri bir fil görüp işitseydi, muhakkak titrerdi.

Burada, beni ancak Allah'ın izniyle Peygamberin affına nâil olmak kurtarabilir.

Ben, Yüce Peygambere karşı hiçbir itirazda bulunmadan sağ elimi, onun adâletli eline uzatıyorum.

Şimdi söz, O'nun sözüdür

"Şüphe yok ki, Resûlullâh doğru yolu gösteren bir nur, kötülükleri yok etmek için Allah'ın sıyrılmış keskin ve yalın kılıçlarından bir kılıçtır..." (İbn-i

Hişâm, Sîre, IV, 147-156; İbnî Kesîr, Sîre, III, 700-705)

Peygamber Efendimiz (s.a.s), şiirin bu kıtası okunduğunda üzerindeki Mübarek Ridasını / Bürdesini çıkararak Kâ'b'a (r.a) giydirdi. (Mevâhibü'l-Ledünniye, II, 222)

Gönülden gönüle aktarılarak getirilen, sadece Kâ'b'ın Peygamber Efendimizi metheden şiiri olmasıdır. Aynı zamanda O'nun bizlere kadar ulaşan ve halen Topkapı Sarayı'nda muhafaza edilen Hırkayı Şerif'i de ümmete en güzel bir hediyedir.

Nasıl ki İslâm'dan önceki milletler Kur'ân-ı Kerim'de buyrulduğu üzere Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimizin ismini anarak yardım görüyorlardıysa, bizler de elbette O'nun şiirlerini okuyarak, O sultanın ismini anarak, O'nu şefaata vesilesi kılarak yücelmeye çalışmalıyız.

Bundan sonraki şiir analizimizde inşallah Kaside-i Bür'e'yi ele alırız. Bu hususta özel icazeti bulunan Abdullah Demircioğlu Hocaefendi'ye müracaatımız elzemdir.

Vesselam.

Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL

Peygamberimizin Duygusal Anları

Peygamber Efendimiz (s.a.s), Yüce Allah'ın en sevgili kuluydu, pek kıymetli bir elçisiydi. Beşeri yönüyle ümmeti için üsve-i hasene/en güzel örnek olan Efendimiz (a.s); gerek kendi hayatında, gerekse insani münasebetlerde zaman zaman hüznü ve duygusal anlar yaşamıştır.

Hz. Peygamber'i namaz kılarken gören bir sahâbi, izlenimlerini şöyle anlatıyor:

"Resûl-i Ekrem'in huzuruna gelmiştim. Bu esnada namaz kılıyordu. Üzerinde sanki bir ağlama hâli vardı. Bu durum, o kadar belirgindi ki, kendisinden çıkan ses, ateş üzerine konmuş kaynayan çömleğin kaynamasından hâsıl olan seda gibiydi." (Tirmizî, 53; H. M. Raif Efendi, Muhtasar-ı Şemâil-i Şerîf Tercemesi, s.221; Hüsameddin Nakşibendî, Şerh-i Nakşî, 257.)

Bundan anlaşıldığına göre Peygamber Efendimiz, kullukta kemâl-i huşu sahibiydi. Her iki cihanın sevgilisi ve şefaatchisi kılındığı halde, Allah (c.c.) korkusu ve O'na olan şevkenden, kalbi, galeyan halinde bulunuyordu.

Abdullah b. Mes'ud Hazretleri ise, Kur'an okurken Peygamber Efendimiz'in gözlerinin yaşardığını söylüyor. Olay şöyle:

"Bir gün Hz. Peygamber, benden biraz Kur'an okumamı istedi, Ben:

'Yâ Resûlellâh, Kur'an size vahyolunduğu halde ben huzurunuzda nasıl okuyayım?' dediğimde,

'Ben, Kur'an'ı başkasından dinlemeyi severim' buyurdu.

Bunun üzerine ben de Resûl-i Ekrem'in emrine uya-

arak Nisâ Sûresi'ni okumaya başladım... **“...Her ümmete bir şâhid getirdiğimiz ve ey Muhammed, seni de bunlara şâhid getirdiğimiz vakit durumları nasıl olacak?”** (Nisâ, 4/41) âyetine gelince, mübarek gözlerinden yaş aktığını gördüm.” (Tirmizî, 54; Raif Efendi, a.g.e., s.222; Şerh-i Nakşî, 257)

Ölüm olayları karşısındaki tavrını ve bu konudaki ağlamasını da şöyle nakledebiliriz:

İbn Abbas Hazretleri şöyle anlatır:

“Resûl-i Ekrem Hazretleri, bir kız çocuğunu kucağına aldı, bir saat kadar böyle kaldı ve kız çocuğu, ruhunu Hakk'a teslim etti. Bu sırada Ümmü Eymen yüksek sesle ağlamaya başladı. Hz. Peygamber, feriyâd ederek ağlamaktan onu engelleyince “Ben seni ağlarken görmedim mi ya Resûlellâh! Zaman zaman siz de ağlamıyor musunuz?” dedi. Bu esnada Peygamberimiz şu cevabı verdi: “Ey Ümmü Eymen, benim ağlayışım sabırsızlıktan kaynaklanan feriyâd-ü figan tarzında değildir. Ben, merhametinden ağlarım. Şüphesiz mü'min her durumda hayr

ister, hayr üzeredir. Ruhun kabzolunuşu, onun için bir hayırdır, bu yüzden Allah'a hamd eder.” (Raif Efendi, a.g.e., s.224.)

Şârih, bu konuda şu açıklamayı getiriyor:

“Peygamberimiz demek istiyor ki: “Ey Ümmü Eymen, sen ölüye ağlıyorsun, hâlbuki ölü, durumundan memnundur. Durumundan memnun olana ağlanır mı?” (Aynı kaynak)

Hız. Âişe naklediyor:

“Peygamberimiz'in sütkardeşi Osman b. Maz'un Hazretleri ölmüştü. Peygamberimiz gelerek sütkardeşini iki gözü arasından öptü. Bu sırada gözlerinden yaşlar dökülüyordu.” (Aynı kaynak)

Enes b. Mâlik (r.a.) naklediyor:

“Peygamberimiz'in kızı Ümmü Gülsüm'ün cenazesinde bulunmuştuk. Resûl-i Ekrem, kabrin bir yanına oturmuş ağlıyordu.” (Raif Efendi, a.g.e., s.225)

Bu konuda son bir nakilde bulunalım:

Peygamberimizin Mısır'lı Hz. Mâriye'den doğma bir oğlu vardı. Peygamberimiz, onu çok sevmiş ve yaşadığı sürece babalık şefkatini göstermişti. Yavrucak yaklaşık 18 aylık olunca hastalandı. Hastalığı hızla ağırlaştı. Bu esnada Peygamberimiz, oğlunu kucağına almış ve onu son defa başına basıp öpmüştü ve merhamet dolu gözyaşlarını tutamayarak “Allah'ın takdiri karşısında elden ne gelir ey İbrahim!” demişti. Nihayet yavrucak, ruhunu teslim etmişti ki, Peygamber Efendimiz gözleri yaşlı şöyle diyordu:

“Göz yaşarır, kalb mahzun olur. Biz Allah'ın rızasına uygun olmayan bir söz söylemeyiz. Ey İbrahim, senin ölümün sebebiyle derin bir üzüntü içindeyiz... Bu, Allah (c.c.)'in bir emri olmasaydı, vade dolmuş bulunmasaydı, sonra gelenler öncelikle kavuşmamacak olsaydı, senin ölümüne daha çok üzülürdük oğlum!”

Gözyaşlarını gören ashâb, Peygamberimize, “bunun kendilerine yasaklanmış olduğunu” hatırlatınca da şöyle buyurdular:

“Ben üzülmeyi yasaklamış değilim, başıra-çağıra feriyâd ederek, dövünerek ağlamayı yasakladım. Bende gördüğünüz gözyaşları kalpteki sevgi ve acımanın eseridir...”

İbrahim'in naşı, mezarlığa götürüldü. Peygamberimiz namazını kıldı, kabre defnolundu. Sonra üzerine su döküldü, ayrıca bilinmesi için bir nişan konuldu. (Bk. Müslim, Fedâil/62-63)

Mehmet Âkif ve Sudanlı Genç

İstiklal marşı şairimiz merhum Mehmet Âkif Ersoy, hayatının son zamanlarını İslâm coğrafyasında dolaşmakla geçirir.

Zihnindeki gam, keder ve elemi temizlemek, Rasûl-i Ekrem'e duyduğu sevgi ve muhabbet gereği o kutsal beldelerde dolaşır durur.

Yer yer Mısır, Suriye, Mekke-Medine arasını dolaşarak ümmetin dertleriyle dertlenir.

Bu geziler esnasında müşahede ettiği pek çok şey vardır.

İşte bunlardan bir tanesini Mehmet Âkif şöyle nakleder:

"Ravza-i Tâhire'nin yanı başında duruyordum ki, birden bire bir ses yükseldi:

'Ya Nebi, şu halime bak!' diyordu bu ses.

Sağıma döndüğüm zaman parmaklıklar üzerine abanmış Sudanlı bir genç gördüm.

Kendi kendine Efendimiz'e (a.s) şunları söylüyordu:

'Nasıl ki çöle güneş vurduğu zaman bağı yonar, ben de senin hicranınla senelerce yandıkça yandım Ya Rasûlallah!

Senelerce arzu ettiğim halde, Harem-i Pâkine gelip başımı ayaklarının dibine koymayı düşündüğüm halde; memleketim, evlâd ü iyâlîm karşıma çıktı, bu ziyaretimi geciktirdi.

Nihayet hepsini yıktım, çevremi terk ettim, Sudan'dan ayrıldım.

Tihâme Çölü diye üç çölü teptim durdum, senin çölün diye...

Senin çölünde gezerken, burcu burcu senin kokunu duydum. Eğer senin kokun imdadıma yetişmeseydi, ben bu yolu kat edemezdim Ya Rasûlallah!

Sudanlı âşık, demir parmaklıklar üzerinde hasbi hale devam ediyor Rasûl-i Ekrem'le...

'Elli üç yaşına kadar senin hicranının azabını sinemde taşıdım.

Yanına geldiğim zaman şu başımı çarptığım demir kafes de nedir Ya Rasûlallah!

Hala vuslat olmayacak mı?

Tihâme Çölü'nü kat ettim, gözlerime uyku girmede.

Arzu edersen yıldızlara sor, sor ki şu üç aylık zaman içinde bu gözler bir kere uyudu mu?

Uyumadı, diyecekler Ya Rasûlallah!

Dağlarla, taşlarla bütün hilkat ehli ile hasbi hâl ettim Ya Rasûlallah!

Derdimi geceye döktüm, leyâle/gecelere derdimi anlattım, cibâli/dağları söylettim Ya Rasûlallah!

Nihayet huzuruna geldim Yâ Rasûlallah!"

Âkif etkilenmiş, hislenmiş, coşmuş... bu Sudanlı

gencin feryad ü figanıyla.

Rasûl-i Ekrem'in (s.a.s) karşısına geçerek bir aşkın nasıl dolu dolu yaşandığını müşahede etmiş o anda.

Efendimiz *aleyhisselâmin* kabrinin parmaklıklarından tutunan bu insan, son sözlerini söylerken sesi kısılmaya başlamıştır.

Âkif şöyle bitiriyor.

"Kısa bir sessizlikten sonra adam şöyle diyordu:

'Şu kadar mesafeyi tepip huzuruna geldim, bu hasta gönlümü bir daha hâk-i pâyinden ayırma Ya Rasûlallah!

Tahammülüm yoktur artık...'

Sonra bir sessizlik oldu, bir "Ah!" feryadı duydum.

Döndüğüm zaman parmaklıkların dibine yıkılıp kalmıştı.

Sudanlı gözlerini kapatıyordu.

Bir kaç dakika sonrada bir iki gassal, bir iki taşıyıcı geldi, Cennetü'l-Bâkî'ye kaldırdılar mübarek cenazesini.

Fakat ruhu, muhtemelen Ravza-i Tâhire'nin parmaklıklarına takılıp kalmıştı.

Rasûlullah'a yürekten âşık bu genç;

'Artık bu hasta gönlümü hâk-i pâkinden ayırma Ya Rasûlallah!' diyordu."

Yâ Nebî, şu halime bak!

Nasıl ki bağı yanar, gün kızınca sahranın;
Benim de ruhumu yaktıkça yaktı hicranın!
Harîm-i pâkine can atmak istedim durdum,
Gerildi karşıma yıllarca ailem, yurdum.
"Tahammül et!" dediler, hangi bir zamana kadar?
Ne bitmez olsa tahammül, onun da bir sonu var!
Gözümde tüttü bu andıkça yandığım toprak,
Önümde durmadı artık, ne hânümân, ne ocak...
Yıkıldı hepsi, ben aştım diyâr-ı Sûdân'ı,
Üç ay "Tihâme!" deyip çiğnedim beyabanı.
Kemiklerim bile yanmıştı belki sahrada,
Yetişmeseydin eğer, yâ Muhammed, imdada.
Eserdi kumda yüzerken serin serin nefesin;
Akarsular gibi çağlardı her tarafta sesin.
İrâdem, olduğu gündür senin irâdene ram,
Bir an için bana yollarda durmak oldu haram.
Bütün heyâkil-i hilkatle hasbi hâl ettim;
Leyâle derdimi döktüm, cibâli söylettim...
Yanıp tutuşmadan aylarca yummadım gözüm,
Nücûma sor ki, bu kirpikler uyku görmüş mü?
Azâb-ı hecrine katlandım elli üç senedir,
Sonunda alınma çarpan bu zâlim örtü nedir?
Beş altı sineyi hicran içinde inleterek,
Çıkan yüreklere hüsrân mı, merhamet mi gerek?
Demir nikâbını kaldır mezâr-ı pâkinden;
Bu hasta ruhumu artık ayırma hâkinden!
Nedir o meşale? Nurun mu, Yâ Resûlallah!

Mehmet Âkif ERSOY

Mütebessim Çehreli

Dr. Yunus AKYÜREK

Peygamber Efendimiz (s.a.s), başına gelen birbirinden çetin ibtilâları büyük bir olgunlukla karşılamış; çizgisini, moral ve motivasyonunu asla kaybetmemiştir.

Peki, bu kadar sıkıntı, tasa, imtihan içerisinde nasıl oluyordu da o mübarek çehresinden tebessüm hiç eksik olmuyordu!

Her şeyden önce O'nun yâr ve yardımcısı Hz. Allah'tı. Efendimiz *aleyhisselâm* ise tam bir mütevekkil idi.

"Sen, O mutlak galip ve engin merhamet sahibine **güvenip dayan!**" (Şuarâ, 26/217)

"Ölümsüz ve daima diri olan, kullarının günahlarını bilen **Allah'a güvenip dayan!**" (Furkân, 25/58)

"O halde sen, **Allah'a güvenip dayan!**" (Neml, 27/79; Ahzâb, 33/47-48)

"...**Allah'a dayanıp güven! Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever.**" (Âl-i İmrân, 3/159)

"Ey Muhammed! Yüz çevirirlerse de ki: **Allah bana yeter.** O'ndan başka ilah yoktur. **Ben sadece O'na güvenip dayanırım.** O yüce Arş'ın sahibidir." (Tevbe, 9/129)

"**Ey Peygamber! Sana ve Sana uyan mü'minlere Allah yeter.**" (Enfâl, 8/64)

Üstelik Cebrail ve diğer melekler de O'nun dostu ve yardımcısıydı.

"...Ve eğer Peygambere karşı birbirinize arka olur-

sanız, (bilin ki) **O'nun koruyucusu ve yardımcısı Allah, Cibril ve mü'minlerin iyileridir. Ayrıca melekler de ona arkadır.**" (Tahrîm, 66/4)

Bu âyetlere göre; refiki ve yardımcısı Cenâb-ı Allah, melekler ve mü'minlerin iyileri olan Hz. Peygamber, başına ne gelirse gelsin itidali elden bırakmamış, böyle yüce bir makamda olduğu için Rabbinden her daim razı olmuş, tebessümü gül yüzünden düşürmemiştir.

Diğer bir husus; Peygamber Efendimizin (s.a.s) aile yapısı İslâmî değerler üzerine kuruluydu. O'na ilk inanan ve bütün varlığıyla destekleyen kişi, eşi Hatice annemizdir. Sonrasında kızları, amcasının oğlu Hz. Ali ve diğer bazı yakın akrabaları da müslüman olmuştur. Bunun Efendimiz *aleyhisselâma* büyük bir sevinç ve sürur verdiği muhakkaktır.

Sahabe-i Kirâm Efendilerimizin; O'nun çevresinde adeta pervane olmaları, canlarından, mallarından, eşleri, evlatları ve diğer her şeyden daha çok sevmeleri de Efendimiz *aleyhisselâmin* çehresinde tebessüm olarak onlara aksetmiştir.

Öyle ki;

Abdullah b. Haris, Peygamberimiz'in sevimliliğini ve güler yüzlülüğünü şu sözlerle ifade eder:

"**Rasûlullah'tan daha çok tebessüm eden bir kimse görmedim...**" (Tirmizî, Menâkıb/10; Tecrid, IX, 277; İbn Sa'd, Tabakât, I, 372)

Üstelik tebessüm etmek kendisine çok yakışıyordu.

Hind b. Ebî Hâle'nin verdiği bilgiye göre;

“Efendimiz tebessüm edince, dişleri inci tanesi gibi görünürdü.” (İbn Sa'd, Tabakât, I, 422-423, Tirmizî, Şemail, s.36-37, Kadî İyaz, Şifâ, I, 118-119)

Öyle ya;

“Tebessüm etmek, sadakadır/iyiliktir.” (Tirmizî, Birr/36) buyuran O idi.

“Güler yüzle insanlara selâm vermen sadakadır.” (Câmiü's-Sağîr, IV, 1513)

“Allah, yumuşak ve güler yüzlü kimseyi sever.” (Câmiü's-Sağîr, II, 503)

Buyuran da...

Daha kundakta iken “Ümmetî, ümmetî...” diyen müşfik Peygamber, elbette ki bir tebessümü onlardan esirgemeyecektir.

Cerîr bin Abdullah (r.a) şöyle der:

“Fahr-i Kâinât Efendimiz, müslüman olduğum gündün beri beni huzuruna girmekten hiç almıyormuş ve her gördüğünde tebessüm ederdi.” (Buhârî, Edeb/68)

Evet, Rasûlullah *aleyhisselam* güleçti fakat hiçbir zaman kahkahayla gülmedi. Çünkü ashâbı, ümmeti ve insanlık için duyduğu hüznü, ıstırap, endişe... yüreğinin derinliklerindediydi, gülemezdi.

Câbir b. Semûre'den (r.a) rivayete göre Hz. Peygamber (s.a.s.), rahatsız edici ölçüye varan bir aşırılıkta gülmezdi. O'nun gülmesi, tebessümdü.

“Benim bildiklerimi bilseydiniz, çok ağlar, az gülerdiniz” (Müslim, Fezâil/134) buyurdu ama din kardeşliği gayretiyle, müslümanlar birbirini sevsin, yakınlaşsın, muhabbetleri artsın gayesiyle olabildiği kadar içten gülümsedi gül yüzüyle...

Çünkü bütün mevcûdât, muhabbet merkezli yaratılmıştı.

Muhabbet-i İlahîyye'ye/hakiki sevgiye ulaşma ideali olmasa, hayatın ve âhiretin ne kıymeti olabilir ki!

Maksat; Allah sevgisi, Efendimiz (a.s) başta olmak üzere O'nun sevdiklerini sevmek ve bu muhabbeti artırma gayretidir aslında.

Ve âtinâ mahabbeteke ve ma'rifetek...

Feyz-i İlahî'nin membâna taht kuran Allah Rasûlü, Rabbine olan muhabbetini tilâvet-i Kur'ân, zikrullah, tefekkür, ibadet u taat, emr-i bi'l-ma'ruf, nehy-i ani'l-münker, gizli-âşikar yapığı hayr u hasenât ile

öylesine besliyordu ki; doğrusu çevresindekilerin kem söz, kötü niyet ve ham davranışlarının çoğu zaman belki farkında bile olmayordu.

Allah'ı gerçek anlamda seven; O'nun yarattıklarını da Rızâ-yı Bârî için sever, onlara merhametle yaklaşır, üretir, onlar adına fayda gözetir, onlardan gelebilecek eza ve cefalara göğüs gerer yüksünmeden, üstelik din gayretiyle bir de tebessüm ederek...

Sünnet olan budur, nefse ağır gelse de iş böyledir.

Bu yüzden Üsve-i Hasene Efendimiz (s.a.s) misâli, Allah rızası için içtenlikle tebessüm eder inanan sîmâlar.

Öyle ya;

Bir zamanlar kelimenin tam anlamıyla cehalette tavayan insanlar; bir çift güzel söz, sıcak bir ilgi ve küçük bir tebessüm vesilesiyle gönül dünyalarını açmışlardı aziz Peygamber'e...

Tabii ki azılı İslâm ve Peygamber düşmanları, O'nun niçin kendilerine güzel söz, tatlı dil, güler yüz ve olabildiğince nezaketle yaklaştığını anlayamadılar. Kalpleri, işledikleri günahlar sebebiyle o kadar kararmıştı ki, O'nun iyi niyeti, samimiyeti, yardım etme arzusu gün gibi ortadayken hakikati bir türlü göremediler.

O da, bu gibilere bu noktadan sonra iltifat etmedi ve onları Allah için mütebessim çehresinden mahrum etti.

Evet, Allah için...

Zira O; sevgiden, saygıdan, edepten, nezaket ve lefâfetten bihaber olanlar hakkında hükmünü vermişti ezelden.

İşte Peygamber Efendimizin (s.a.s) sîreti/hayatı bize ne güzel bir örnektir! Dostlukta candan içeri, düşmanlarıyla düşmanlığının sınırları belli, seviyeli, muhabbetine daima açık bir kapı bırakan, mütebessim çehreli...

Peki, üsve-i hasene/en güzel örnek olan Efendimiz *aleyhisselamın* sîreti bu minval üzereyken o döneme kıyasla bol nimet, sağlık, âfiyet ve refah içerisinde yaşayan bizler için tebessüm etmek bu kadar zor mu?

Olmasa gerek...

O halde Allah için gülümser misiniz?

insanın fethi

Mustafa ÖZDAMAR

En büyük insan fâthileri; peygamberler, sahabiler, veliler ve bu çizgide yürüyen bilginler ve düşünürler hangi kapıdan girmişlerse bizim de o kapıdan girmemiz gerekiyor.

İçimde şöyle bir misal beliriyor:

Eğriler ve doğrular, güzeller ve çirkinler karşısında şaşırılmış insana, hakikate kapalı olan kapılarından girmeye çalıştım, karşıma ikinci bir kapı çıktı. Bu kapıyı kırdım, karşıma bir kapı daha çıktı. Bu kapıyı da kırdım, bu kez aşılmaz bir surla karşılaştım.

Surların burçlarına tırandım, ama fayda etmedi, insan kendisini sur içinde surla gizleyip duruyor, ben zorladıkça surlar sürekli olarak çoğalıyordu.

Kapıları ve surları zorlamayı bırakıp gönlüne yöneldim, gönlü açıktı, sevgiyle girdim. El sıkışıp tanıştık. Önce selamlaştık, sonra kucaklaştık. Gözlerden gönüllere ince bir yol gidiyordu, yürüdük.

Etkiler değişince tepkiler de değişti. Surlar silindi, kapılar kayboldu ve buluştuk.

Fetih bir zorbalık hareketi değildir. Dünyayı, mürşidi Akşemseddin'in ak ve aydınlık gönlünden seyretmeye ve çağın akışını, kesin, kararlı ama yumuşak çizgilerle değiştirmeye tutkun Fâthî, insana insanca ve İslâm'ca girmenin usulüyle surlarla kelepçelenmiş karanlık Bizans'a hür ufukların aydınlığını taşımıştır.

Eğer fetih bir zorbalık hareketi olsaydı, Kostantiniyye'de taş üstünde taş, gövde üstünde baş kalmazdı.

Genç Fâthî'nin meftuh ülkenin insanları tarafından çiçek yağmuruna tutulması, korkunun değil sevginin eseri idi.

Fâthî, Bizans'ın sadece taşını ve toprağını değil, insanlarını da fethetti. Asıl büyük fetih de buydu. Ordular, komutanlar, erler ve bütün reaya Fâthî'e, genç

ve güçlü Fâtih ise, hocası ve müşidi Akşemseddin'e tabi idi. Akşemseddin'in ak müridleri tezgâhlarında insan okuyup insan dokuyordu.

Ruhun yaralarını sevgi ve hoşgörüyü saran büyüklerin, insanı insana açan bu ince tavrı, en büyük fetih doğuruyordu.

Peygamberler ve sahabilerinden sonra en büyük insan fâtipleri olan veliler, bilginler ve düşünürler eğriler ve doğrular karşısında şaşırıp toplu olarak böyle yoğuruyorlardı.

İnsanın fethi, onun gönlünün insan tabiatıyla uyumlu, ince, zarif, yumuşak, tatlı ve ılık sevgi çizgileriyle işlenmesine bağlıdır. Anadolu insanını fetheden Horasan Erlerinin izledikleri ince yol budur. Bunun dışında insana giden bütün yollar tıkalıdır. İnsan tabiatıyla hiçbir zaman uyum sağlayamayan zorbalık, sadece insana değil kadere de ters bir usuldür.

İnsan kendi iradesi içinde hürdür. Hür iradeye sevgi ve hoşgörüyü yaklaşmak, insan ruhunu aydınlığa kavuşturur. İnanmak ya da inanmamak, yaşamak ya da yaşamamak, bu iklim içinde yanıp sönen bir parıltıdır. Bu parıltının devamlılığı zorbalığa bağlı değildir. Zorbalık karanlığa karanlık katan ve aydınlığı da karartan bir harekettir.

İnsana, kendisine kapalı yollardan girmeye çalışmak ona zulümdür. Bu zulüm çarkı dönmektedir zamanımızda, bütün ülkelerde ve bütün toplumlarda, çağdaş insan bunun için eziktir. Anarşi bu eziklikten kaynaklanmaktadır. İnsan insana tıkanmış ve belirli kesimlerin panjurları belirli kesimlere kapanmıştır. Artık hiç kimse hiç kimsenin yüzüne kolay ve rahat bakamamakta ve insanca yaklaşımların simgesi olan selam ve musâfaha tadını tadamamaktadır.

Fethin ilk şartı, insana yönelmektir. Fâtih, İstanbul'a yönelmeden, önce insana yönelmiş, kendi toplum fertlerinin inançları ve gayeleri ile aynı çizgide dengeye girip girmediğini bazen bizzat, bazen bağlı bulunduğu zevat kanalıyla denetlemiş ve toplumunun hamleye müsait olduğunu tespit ettikten sonra harekete geçmiştir.

Hareketin zaman ve zemini olayın sonucuyla bağlantılı halindedir. Müsait olmayan bir zeminde za-

mansız bir hareket, çökmelere ve çürümelere sebep olmaktadır.

İnsanın fethi için, onun gönlünün gerçeğe açık olduğu anı beklemek gerekmektedir. Aksi takdirde erken hareket müdahale, kaba ve ham öğütler, sert hareketler eğrilen insanı doğrudan doğruya, onu büsbütün yamuk hale getirmektedir.

Bizim en mühim ve en büyük görevimiz, iyinin, güzelin ve doğrunun, biraz daha net bir deyişle son ve som gerçeğin dışında kalanları bu ince esprinin içine ve gözesine çağırarak.

Ama ondan da önce daha da önemli bir görevimiz var; yaşamak...

İyi, güzeli ve doğruyu kendi kabalıklarımızla kirletmeden, onu kendi esprisi için de ve kendi kurallarıyla yaşamak, bulandırmadan yaşamak.

Son ve som gerçek İslâm'ı, kendi hamlık ve kabalıklarımıza kurban etmeden, Peygamber (s.a.s) ve sahabî (r.anhüm) inceliği içinde, dervişçe ve ermişçe yaşamak.

İnsana geçit veren başka bir yol yoktur. Sözü ettiğimiz yaşayışı gerçekleştirdiğimiz gün, çağrılara bile gerek kalmayacak ve bu ince yaşayış biçimlerimiz bile bizatihi bir çağrı olacaktır.

"Müslüman, öylesine diri ve canlı ol ki, seni öldürmeye gelen sende dirilsin" diyen Büyük Sanatkâr bunu vurgulamaktadır.

Ama biz...

Oysa bugün ve biz...

Gidiş öyle bir gidiş ki, yaşamak yaşamak dedik, hayatı hayatta boğduk. İslâm, İslâm derken bile, insanı İslâm'dan kovduk.

Çağırırken bile kovduklarımız, severken bile sövdüklerimiz, korkuttuklarımız, ürküttüklerimiz ve "Müjdeleyin öğrendirmeyin, kolaylaştırın zorlaştırmayın" hadisinin tersi içinde yitirdiklerimiz...

Acı bir çığıktır kopan, ruhumuzdan yonga yonga!

Bunun çilesini çekiyoruz şimdilerde.

Divân-ı Kebîr'den...

Seni Görmediğimiz Halde, Nasıl Oluyor da Seni Bu Kadar Seviyoruz!

"Ey Can! Ey bütün canların, can oluşuna sebep olan, ey canlara kanat verip, onları ötelere uçuran azîz varlık!

Seninle beraber olunca ziyandan korkulur mu?

Ey bütün ziyanları kâra döndüren Sevgili...

Ey elimize çalışma anahtarı veren ve onunla bütün dünya kapılarını açtıran Dost!

Sen bizim aramızda, bizim gönlümüzde değilsen, o çalışma gücünü bize vermiyorsan, biz ne sebeple dünya işlerine kendimizi vermişiz, didinip duruyoruz?

Nişanı, izi olmayan, kadehsiz sunulan şarabı içmemiş olsaydık, bu nişanlar, belirtiler, bu duygular, bu seziler nereden gelecekti?

Allah'ım, sen bizim vehmimizin, şüphelerimizin dışındasın, ama bu şüpheleri, bu vehimleri veren kimdir?

Sen dünyamızdan gizliysen, gözümüze görünmüyorsan, etrafımızda gördüğümüz güzellerin güzelliklerin, güzel eserlerin yaratıcısı olduğun için Sana karşı duyduğumuz hayranlık duygusunu kimin yüzünden hissediyoruz?

Görmediğimiz halde neden Seni seviyoruz?

Ey yok gibi görünen azîz varlık!

Biz birer gölge varlığız, biz yoğuz.

Var olan, eserleri ile kendini hissettiren ebedî ve sonsuz varlık SENSİN."

Gel, Aklı Sarhoş Edelim, Uyutalım...

"Gel sevgilim gel; seninle, sevdâyı da deliliği de yakıp yandıralım. İçki yerine her an kan dalgası içelim.

Hayır, kan dalgasını bırakalım da, cehennem alevlerini içelim. Mest olalım, kendimizden geçelim, kendimizden kurtulalım, yücelere çıkalım, gök kubbesini delip yırtalım, ötelere gidelim.

Zevali olmayan sem'e, can ışığına gökyüzü yarar

mi? Sem-i can gökyüzüne ne yapsın? O gökyüzüne çıkabilir mi?

Şu iki baş aşağı gelmiş kandil gibi solgun ışıklar saçan güneş ile ay onun ne işine yarar?

Bu beyitler bize Şeyh Galip hazretlerinin;

Giydikleri afileb-i numuz

İçtikleri sule-i cihan-suz

beyti ile;

Bir şulesi var ki çem'-i canın

Fanusuna sığmaz asumanın

beyitlerini hatırlatmıyor mu?

Hırsızın elini kesmek adet değil midir?

Gel sevgilim, biz de seninle Allah'ın bir lütfu olarak başımıza gelen gamı çalan o gam hırsızının elini keselim. Çünkü o, bizim pek zavallı olan hiç gücü kalmamış, yüzlerce defa zayıf düşmüş bulunan aklımızı da çaldı.

Hırsızın elinden kurtardığımız akıl başımıza bela olmasın diye, ancak padişahların içtiği saf şarabı onun kadehine dökelim de, o hünerli akli sarhoş edelim, uyutalım.

Onu uykuda bile rahat bırakmayalım. O hırsız, sarhoş olur olmaz ona sopa çekelim, dayak atalım. Çünkü o çok hileler bilir, çok büyüler yapar ve bizi hak yolundan alıkor.

Gerçi o pek kurnazdır, cin fikirlidir. Hilecilerin ustasıdır. Ama o, zamanımız insanlarının hilelerini ne bilecek?

Çünkü zamanımızda, insan şekline girmiş şeytanlar aramızda dolaşmaktadır.

Dayak attığımız akli kendi haline bırakmayalım, biz defa onu başka türlü bir şarapla öyle sarhoş edelim ki, öyle kendinden geçirelim ki, kendine gelince, bulunduğu yere nereden, hangi yoldan geldiğini bilemesin."

Güven Duymak ve Kuşkudan Uzak Olmak

Prof. Dr. Ali AKYÜZ

“Ey Muhammed! De ki: Allah bana yeter. Ondan başka ilah yoktur. Ben sadece O’na güvenip dayanırım.” (Tevbe, 9/129)

Güven, varlığına anlam yükleyen herkesin, özellikle erdemlere ulaşmak gayret ve çabasında olan her insanın ihtiyaç duyduğu, azim ve kararlılığı artıran bir duygudur. Kuşku ise, her işte ve her yerde ataletin, korkunun, başarısızlığın, umutsuzluğun ve hayal kırıklığının temel ögesi ve en başta gelen sebeplerindedir.

Birbirinin zıddı olan bu iki duygu, ferdi ve toplumsal anlamda da fevkalade önemli, hâkim oldukları fert ve toplum hayatının ruhunu teşkil edecek kadar hayatidir. Birinin varlığı, özgüven, başarı, huzur ve mutluluk sunarken, diğeri güvensizlik, şüphe, paranoya, başarısızlık, huzursuzluk ve kaos getirmektedir.

Güven duygusu haklı gerekçelerle desteklenmiş ferdin, özgüveni tamdır. Karakteri ve şahsiyeti iyi bir seyir izler. Güven, tek başına/ferdi olarak, aile ortamında ve toplumsal hayatta, huzur ve sükûnun teminatıdır. Kuşkularla donanmış ve kuşatılmış ferdi, aileyi ve toplumu hiçbir önlem rahatlatmaz ve ona mutluluk sağlamaz.

İç dünyası kuşkulara mesken olmuş, gönlü şüphelerle kuşatılmış bir şahsın, kendisiyle barışık olması imkânsız ve ruh hastası olması kaçınılmaz bir sonuçtur.

Kendisiyle barışık olmayan ferdin başkalarıyla iyi ve güzel diyaloglar kurması nasıl mümkün olabilir? Örnelemeyi sürdürdüğümüzde, aile içinde eşlerin birbirine güvensizliği, çocukların aile büyüklerine güvenmemesi ve aile büyüklerinin çocuklara kuşkuyla bakması, mutlu bir tablonun oluşturulmasının önündeki en güçlü mâniadır.

Ya toplum hayatını istila eden kuşkular? Ad bulmakta sözlüklerin bile yetersiz kaldığı kuşkular...

Kuşkuların gölgesinde, sosyal, siyasî ve iktisadî politikaların hiç birisi, kendisinden beklenen sonucu vermez. Herkesin birbirinden şüphelendiği, “acaba”larla çepeçevre kuşatılmış bir toplum neyi üretebilir ki, huzur ve mutluluk üretebilsin?

Böylesi sert, çorak ve kaygan zeminlerde hangi güzellikler yeşerebilir ki, güzel bir medeniyet yeşersin?

Kuşkular, uluslararası ölçekte büyütüldüğünde güvenilmez ülkelerle kuşatılmış olduğumuz hissi sonucunda ortaya çıkan tabloda bundan farklı değildir. Bütün pozitif enerjilerin, negatıflendiği, herkesin gücünü boş yere harcadığı, birbiriyle mücadele ettiği bir ortamda, el ele, dostça ve güvenle omuz omuza tekâmül etmek imkânsızdır.

Evrensel insanî erdemlerle bezenmiş ve mutluluğa ermiş fert ve toplumun asgarî şartı, bütün kuşkulardan arındırılmış bir güven duygusuna sahip olmalarıdır. Güven duygusu tam olan bir insanın özgüveni de tamdır. Özgüven sahibi kişiler ancak başarıya ulaşırlar.

Misyonu hakkında kuşkusuz bir güven duygusuna sahip olmak başarıyı getirir. Genelde Rabbine ve ondan gelene, özelde ise; **“...benim huzurumda peygamberler korkmaz!”** (Neml, 27/10) ve **“...sakin Allah'ın peygamberlerine verdiği sözden cayacağını sanma!”** (İbrâhîm, 14/47) buyruğuna kuşkusuz bir güvenle inandığı için Hz. Peygamber ve bütün peygamberler, **“O peygamberler ki Allah'ın gönderdiği emirleri duyururlar, Allah'tan korkarlar ve O'ndan başka kimseden korkmazlar.”** (Ahzâb, 33/39) âyetinde ifade edildiği üzere korkusuzdurlar. Yine aynı güven duygusu sebebiyle **“Allah, 'zafer ve başarı kesinlikle benim ve elçilerimin olacaktır' diye yazmıştır. Şüphesiz Allah güçlüdür, galiptir.”** (Mücâdele, 58/21) âyeti ona umutsuzluğun en karanlık anında bile zafer ve başarı umutları fısıldamış ve azim telkin etmiştir. Bu sebeptendir ki, örnek insan Hz. Peygamber'e kuşkulardan uzak olmak emredilmiş ve sürekli güven telkin edilmiştir.

- * Mutlak galip ve engin merhamet sahibi olan Allah'a güvenmesi,
- * İnsanları uyarman ve onlara öğüt vermen için indirilen Kur'an gerçeğin ta kendisidir. Onun hakkın da en küçük bir şüphesi olmaması,
- * Farz-ı muhal şüphesi varsa geçmiş ümmetlere sorması,
- * Ölümsüz ve daima diri olan Allah'ın, kullarının günahlarını bildiğinden şüphe etmemesi,
- * Apaçık hakikat üzere olduğundan emin olması,
- * Allah'ın verdiği sözden cayacağını aklından bile geçirmemesi,
- * Herhangi bir işe karar verdikten sonra Allah'a güvenerek azimli olması,
- * Aynı güvenle müminleri müjdeleyerek, kâfirlerin eziyetlerine aldırılmaması,
- * Allah'tan başka ilah olmadığı, ona da müminlere de Allah'ın destek ve yardımıyla yeteceği,
- * Sadece ona dayanıp güvendiğini söylemesi gerektiği teyit edilmektedir.

Yalnız Allah'a güvenmek ve kuşkulardan uzak durmakla ilgili özelde Hz. Peygamber'e, genelde herkeşe davranış ve ifade yükümlülüğü getiren âyetlerin

meallerini okuyucuların dikkat ve anlayışına sunuyorum;

“Sen, O mutlak galip ve engin merhamet sahibine güvenip dayan!” (Şuarâ, 26/217)

“Bu Kur'an kendisiyle insanları uyarman, insanlara öğüt vermen için Sana indirilen bir kitaptır. Bu husta kalbinde bir şüphe olmasın!” (A'raf, 7/2)

“Resûlüm! Sana indirdiğimizden kuşkuda isen, Senden önce Tevrat'ı okuyanlara sor! Andolsun ki, Rabbinden sana hak gelmiştir. Sakın şüphecilerden olma!” (Yûnus, 10/94)

“Gerçek olan, Rabbinden gelendir. O halde kuşkulananlardan olma!” (Bakara, 2/147)

“Gerçek, Rabbinden gelendir. Öyle ise şüphecilerden olma!” (Â-i İmrân, 3/60)

“Ölümsüz ve daima diri olan, kullarının günahlarını bilen Allah'a güvenip dayan! O'nu hamd ile tesbih et! Kullarının günahlarını O'nun bilmesi yeter.” (Furkân, 25/58)

“O halde, sen Allah'a güvenip dayan! Çünkü sen, apaçık hakikat üzeresin.” (Neml, 27/79)

“O halde, sakın Allah'ın peygamberlerine verdiği sözden cayacağını sanma! Çünkü Allah mutlak üstündür; kimsenin yaptığını yanına bırakmaz.” (İbrâhîm, 14/47)

“Allah'ın rahmeti ile onlara yumuşak davrandın! Şâyet kaba, katı yürekli olsaydın Hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet! Bağışlanmaları için dua et! Onlara danış! Karar verdiğin zaman da artık, Allah'a dayanıp güven! Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever.” (Â-i İmrân, 3/159)

“Allah'ın lütfuna ereceklerini mü'minlere müjdele! Kâfirlere ve münafıklara boyun eğme! Onların eziyetlerine aldırma! Allah'a güvenip dayan! Vekil ve destek olarak Allah yeter.” (Ahzâb, 33/47-48)

“Ey Muhammed! Yüz çevirirlerse de ki: Allah bana yeter. O'ndan başka ilah yoktur. Ben sadece O'na güvenip dayanırım. O yüce Arş'ın sahibidir.” (Tevbe, 9/129)

“Ey Peygamber! Sana ve Sana uyan mü'minlere Allah yeter.” (Enfâl, 8/64)

Tasavvuf

Abdülkadir GEYLANÎ (k.s)

Tasavvuf kelimesi dört harften oluşur: TÂ, SÂD, VÂV, FÂ.

TÂ harfi; tevbe kelimesinin başındaki Tâ'dan alınmıştır.

Tövbe, zahir ve bâtın olmak üzere iki kısımdır. Zahiri tövbe;

“Kişinin bütün zahiri organlarıyla günahlardan ve kötülüklerden taata (iyiliklere, sevaplara), söz ve eylem olarak emirlere aykırılıklardan uygun olanlara dönmesi” demektir.

Bâtınî tövbe ise, “Kişinin, kalbin tasfiyesi sayesinde, bâtının bütün halleri ile emirlere bâtınî olarak aykırı olan hususlardan uygun olanlara dönmesi” anlamına gelir.

Kötülenen huyların övülen huylarla değiştirilmesi gerçekleştiği zaman, TÂ'nın Makamı sona ermiş olur ve o kişiye “**Tâib / Tevbe eden**” denir.

SÂD harfi; “Safâ” (sâf, temiz, hâlis, arı) kelimesindeki Sâd'dan gelmektedir. Bu da iki çeşittir; kalp temizliği ve sır temizliği.

Kalp temizliği, kişinin kalbini beşerî kirlerden ve tasalardan temizlemesidir. Bunlar, helal rızıklarla da olsa çok yiyip-içme, çok konuşma, çok uyuma; ayrıca fazla kazanma hırsı, cimaya düşkünlük, çocuk ve hanıma karşı ileri derecede aşırı sevgi gibi nefsanî menhiyattan ötürü hep dünyevî şeyleri düşünmek sebebiyle kalpte oluşan ilintilerdir.

İşte kalbin bunlardan temizlenmesi, başlangıçta ancak cehrî telkin yoluyla Allah'ın zikrine devam etmekle mümkün olabilir.

Bu kişi nihayet, **“Müminler, ancak o kimselerdir ki, her zaman Allah anılsa, kalpleri korkuyla titrer.”** (Enfâl, 8/2) buyruğundaki hakikat makamına ulaşır. Bu âyetteki “kalplerinin titremesi”, kalplerinin haşyetli (saygı içinde) olması demektir.

“Haşyet” ancak kalbin gaflet uykusundan uyanması ve zikirle cilalanmasından sonra elde edilir. Öyle ki, bundan sonra hayır ve şerden gayb resimleri o kalbe nakşolur. Nitekim şöyle bir söz vardır.

“Âlim, nakşeder, ârif ise cilalar.”

“Sır temizliği” ise; kişinin sır lisanı ile tevhid isimlerine devam etmek suretiyle, Allah Teâlâ'dan ve O'nun sevgisinden başka her şeyi düşünmekten/aklına getirmekten kaçınmasıdır. Bu tasfiye hâsıl olunca, Sâd Makamı tamamlanmıştır.

VÂV harfi, “Velâyet” kelimesinde ki vâv'dan gelmektedir. Tasfiyeden sonra velâyete ulaşılır. Bir ayet-i kerime de şöyle buyrulmuştur.

“Unutmayın ki Allah'a yakın olanların (evliyâ) korkmaları için bir sebep yoktur. Onlar acı ve üzüntü çekmeyecekler.” (Yunus 10/62)

Velâyetin sonucu, Allah'ın ahlakı ile ahlaklanmaktır. Nitekim bir hadiste, **“Allah'ın ahlakı ile ahlaklanınız”** buyrulur. Yani “Allah'ın sıfatları ile sıfatlanın” demektir.

Allah'ın sıfatlarıyla ancak beşerî sıfatlardan soyutlandıktan sonra sıfatlanılabilir. Nitekim bir kudsî hadiste şöyle buyrulmaktadır.

“Ben bir kulu sevdiğim zaman, onun kulağı, gözü, eli ve dili olurum. O benimle işitir, benimle yürür benimle görür, benimle tutar, benimle konuşur.” (Buhârî, Rikâk/38; İbn Mâce, Fiten/16)

“O halde de ki; değişmeyen gerçek geldi, sahte ve tutarsız olan yıkılıp gitti...” (İsrâ 17/81) ayetinde buyrulduğu gibi, Allah Teâlâ'nın dışında her şeyden arının. Böylece Vâv Makamı hâsıl olur.

Nihayet “Tasavvuf” kelimesindeki son harf olan FÂ harfi, “Fenâ Fillâh”a işaret etmektedir. Yani, Allah Teâlâ'dan başka her şeyden geçip, O'nda yok olmak...

Beşerî sıfatlar yok olunca, geriye “ehadiyyet” sıfatları kalır. O sıfatlar yok olmaz, başkasına geçmez ve zâil olmaz. Böylece fânî olan kul, Bâkî olan Allah ve O'nun hoşnutluğu ile, fâninin kalbi de Bâkî'nin sırrı ve nazarı ile birlikte kalmış olur. Şu ayette buyrulduğu gibi:

“O'nun (ebedî) zatından başka her şey, herkes yok olmaya mahkûmdur.” (Kasas, 28/88)

Bu âyette geçen “vech” kelimesi, “rıza” şeklinde tevîl edilebilir. Yani; “O'nun vechi ve rızası için yapılarak O'na yönelen sâlih ameller” şeklinde anlaşılıp, “râzı olunanın râzı olanla birlikte kalacağı” söylenebilir.

Sâlih amelin neticesi, tıflü'l-meânî adı verilen insanın hakikatının canlı kalmasıdır. Şu âyette buyrulduğu gibi:

“Bütün güzel sözler O'na yükselir, bütün doğru ve yararlı işleri (sâlih amel) O yüceltir.” (Fâtır, 35/10)

Allah'tan başkası için bir ortaklık bulunan her amel, kendisini işleyeni helâk edicidir. Fenâ fillâh gerçekleşince, kurbet âleminde bekâ hâsıl olur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur;

“Allah'a karşı sorumluluklarının bilincinde olanlar, kendilerini bir bahçeler ve akarsular (cennetinde) bulacaklar; her şeyin belirleyicisi olan kudret sahibinin huzurunda, (saf) gerçeğin tahiti üzerinde...” (Kamer, 54/54-55)

İşte bu, lâhût âleminde peygamberler ile velilerin makamıdır.

“Siz ey imana erişenler, Allah'a karşı sorumluluk bilincinden uzaklaşmayın ve hep doğru sözlü kimselerle beraber olun!” (Tevbe, 9/119) âyetinde buyrulduğu gibi.

O halde, hâdis/sonradan olan, Kadîm/ezelî ile birleşince, ortada onun varlığı diye bir şey kalmaz. Şu beyitte dile getirildiği gibi:

Zât'ın sıfat ve fiillerinin hepsi kadîmdir, zevâlden korunmuştur.

Fenâ makamı gerçekleşince, sûfî ebedi olarak Hakk ile birlikte kalır.

“İman edip, sâlih amel işleyenlere gelince, içinde ebedi kalmak üzere cenneti hak edenler bunlardır.” (Bakara, 2/82) âyetinde buyrulduğu gibi.

Ahmed b. Muhammed Nûrî (k.s)

(v.295/907)

Sûfî zâhidlerden Ebu'l-Hasan (veya Hüseyin) Ahmed b. Muhammed Nûrî aslen Bağavlı olup Bağdat'ta doğmuş, orada yetişmiştir.

Cüneyd'in akranıdır.

Seriyu's-Sakatî ve İbn Ebi'l-Havari'nin sohbetinde bulunmuş, 295/907 senesinde vefat etmiştir.

Şanı yüce, dili tatlı, merhametli ve muamelesi güzel bir sûfi idi.

Nûrî (r.a) der ki:

"Tasavvuf nefsin tüm haz ve arzularını terk etmektir. Zamanımızda en aziz olan (ve çok ender bulunan) iki şey var. İlmi ile amel eden âlim, hakikati anlatan arif."

Nûrî diyor ki:

"Benim Allah ile öyle bir hâlim var ki; o beni şeriat ilminin hududunun haricine çıkarıyor, iddiasında bulunan birini gördün mü, sakın ona yaklaşma!"

Cüneyd şöyle der:

"Nûrî vefat ettikten sonra sıdkın hakikatini haber veren başka kimse kalmadı."

Ebû Ahmed Megâzilî,

"Nûrî'den daha çok ibadet eden birini görmedim" demiş,

"Cüneyd de mi ondan âbid değildi?" diye sorulunca:

"Evet!" diye cevap vermişti.

Nûrî der ki:

"Yamalı elbise (eskiden hırka) incileri örterdi (içinde cevher bulunan sûfinin sırtında yamalı elbise bulunurdu). Bugün ise mezbeleliklerdeki leş örtüsü haline geldi."

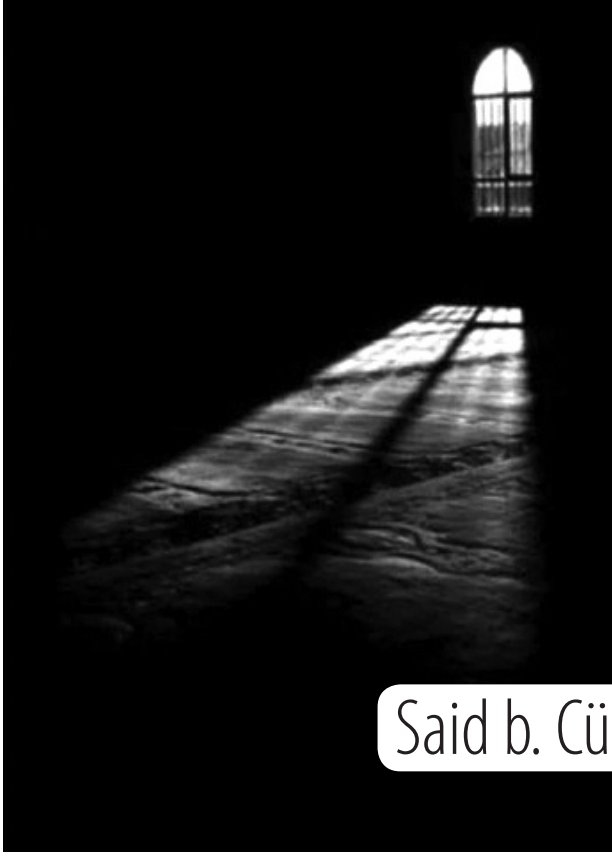
Derler ki:

Nûrî her gün yanına ekmek alarak evinden çıkar, yolda ekmeği sadaka olarak verir, mescide girer, öğle yaklaşana kadar orda ibadet eder, sonra mescidden çıkar, dükkânına gelir ve böylece oruç tutardı.

Ev halkı onun çarşıda, çarşı halkı da evde yemek yediğini zannederdi.

Başlangıç halinden itibaren yirmi sene bu şekilde devam etmiştir.

Kuşeyrî Risâlesi

Mazlum

Âlim...

Said b. Cübeyr (v. H.94/M.713)

H. Said b. Cübeyr (r.a), büyük bir fıkıh bilginiydi.

Dönemin Emevî valisi Haccac-ı Zâlim (Haccac b. Yusuf); Basra ve Kûfe taraflarından yaklaşık yüz yirmi bin kişiyi idam ettirmiş, isyanları çok kanlı bir şekilde bastırmıştı.

Haccac'ın zulmünden çekinen - pek çokları gibi - meşhur bilgin Said b. Cübeyr de oradan oraya kaçtığı nihayet Mekke'ye yerleşmiş ve Ömer b. Abdülaziz'in himayesinde huzur içinde yaşamıştı. Ancak Haccac türlü iftiralarla Ömer b. Abdülaziz'i azlettirmiş, yerine Halid b. Abdullah, Mekke valisi olmuştu. Bu sırada yakınları, Said'e varıp yeni vali hakkında:

"Fena bir adamdır, sana şöyle böyle eder, en iyisi buradan kaçıp başka bir yere gitmendir" dedilerse de büyük âlim:

"Kaça kaçtığı nihayet buraya geldim. Rabbimden utanır oldum, O'nun kaderinden nasıl kaçayım?" cevabını verdi ve kalmaya devam etti.

O sırada ise Haccac'tan yeni valiye bir mektup gelmişti. Mektupta Said b. Cübeyr, Talik b. Habîb ve İmam Mücahid'in gönderilmesi isteniyordu. Yeni vali derhal bu üç zatı yakalatıp ellerine ve ayaklarına zincir vurdurdu.

Bunlardan Talik b. Habîb yolda vefat etti. Diğer ikisi Irak'ta Haccac'a teslim edildiler. Bunlardan İmam Mücahid zindana atıldı ve Haccac ölünceye kadar hapiste kaldı.

Said b. Cübeyr (r.a.) ise, çevredeki âlimler tarafından ziyaret ediliyordu. Çünkü ülke çapında tanınan bir âlimdi.

Ne var ki, Haccac huzuruna çağırttı ve bir sürü hakaret ettikten sonra kellesini vurdurdu.

Kaynaklara göre kesilen başı, üç defa şehadet getirmişti.

Hele hele ilk şehadet kelimesi gayet net bir şekilde anlaşılıyordu.

O günden itibaren Said b. Cübeyr Hazretleri, Haccac'ın rüyalarına girer ve ona devamlı olarak:

"Ey Allah'ın düşmanı! Beni niçin öldürdün?" diye sorarmış. Haccac'ın hafızasında bu rüyalar olumsuz etki etmiş ve:

"Said b. Cübeyr, benim neme gerekti!" diye kendi kendine konuşur olmuş.

Rivayete göre bundan sonra Haccac, bir daha adam öldürmemiş!

(Taberî, VI, 487-491; İbnü'l-Esir, el-Kâmil, XV, 579; Cevdet Paşa, VIII, 294.)

Mürşid-i Kâmilî

Ziyâret Âdabı

Selçuk DAŞDAN

Bir hadis-i şerîfte, “**Âlimler, peygamberlerin vârisleridirler.**” buyrulmaktadır.

Peygamber Efendimiz’in (s.a.s) gerçek anlamda mirasçıları şüphe yok ki O’nun ahlakıyla ahlaklanan, ilmiyle âmil olan, Allahü Teâlâ’nın rızasına ulaşmanın inceliklerini bilen, şeytan ve nefsin hilelerini, tuzaklarını kolaylıkla fark edebilen mürşid-i kâmillerdir, Allah Dostları’dır.

Bu zâtları ziyâret etmenin sevabı tarif edilemez. Yeter ki niyetimiz halis olsun...

Mürşid-i kâmilî ziyaret âdabından bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

- * Mürşidin huzuruna abdestli çıkmalı, bu esnada rabîta ve zikrullahı gayret etmelidir.
- * Huzura girince yumuşak bir sesle selam vermeli, yer gösterilirse gösterilen yere, gösterilmemiş ise müsait olan bir yere oturmalı, şayet sohbet ediliyorsa sohbetin manevî havasını bozmadan usulca uygun bir yere oturmalıdır.
- * Yapılan sohbeti dikkatle dinlemelidir. Yapılan sohbet sanki sadece kendisine yapıyormuş gibi kendini muhatap görmeli ve azami derecede istifadeye çalışmalıdır.
- * Yüzünü, mürşidine doğru çevirmelidir.
- * Mürid, şeyhinin bulunduğu yerde nafil ibadetlerle meşgul olmamalıdır. Uygunsuz hareketler yapmamalı ki feyz yolları kapanmasın.

- * Şeyhini çok meşgul ederek işlerinde, sözlerinde, sual ve cevaplarında şeyhi ile çok beraber olmak için kapıyı zorlamamalı, kendisine bir şey sorulmadıkça konuşmamalı ve kendi görüşünü izhar etmemelidir. Birisi şeyhe sual sorduğu zaman onun huzurunda ondan evvel cevap vermeğe kalkışmamalıdır.
- * Mürid, mecliste sesini yükseltmemelidir. Çünkü büyüklerin yanında sesini yükseltmek sû-i edebidir. Konuştuğu zaman az, öz ve sade konuşmalı, sesi anlaşılır ve alçak seviyede olmalıdır.
- * Sâlik/mürid; bazı vakaları, rüyaları ve mükâşefeleri tabire kalkışmamalıdır. Gönlüne takılan ve kendisini meşgul eden manevî hallerini, rüyalarını ve varsa sıkıntılarını müsait zamanlarında şeyhine veya halifesine anlatmalı eğer şeyh yorum yapmayıp susarsa bir şey sormadan beklemeli, yorum yaparsa ona uymalıdır.
- * Sohbet veya hizmet için davet ederse, verilen emri hemen yerine getirmelidir. Verilen hizmet ve görev için nerede, nasıl, neden gibi sorular sormamalıdır.
- * Misafir olarak gelen şeyhe ikram yapacağı zaman imkân nisbetinde eşyaların en iyisini kullanmalı, istirahat edeceği zaman kolay istirahat etmesini sağlamaya çalışmalıdır.

Ölüm Anının Dehşeti

Zülcenâheyn

واعوذ بك رب ان يحضرون (*) حتى اذا جاء
أحدهم الموت قال رب ارجعون

“Ve eûzü bike Rabbi en yahdurûn. Hattâ izâ câe ehadehümü'l-mevtü kâle rabbi'r-ci'ûn.”

(Mü'minûn, 23/98-99)

“Ve eûzübike Rabbi en yahdurûn.”

“Ve yine ey Rabbim ben sana sığınırım, ölüm geldiği zaman yanımda hâzır olan şeylerin şerrinden, kötülüklerinden sana sığınırım.”

Bunu gelecek olan âyet-i kerime açıklıyor:

“Hattâ izâ câe ehadehümü'l-mevtü”

“Onlardan birisine ölüm geldiği zaman...”

“Kâle Rabbi'r-ci'ûn”

“Şöyle derdi: Rabbim beni geriye döndür, dünyaya döndür.” diye söyledirdi.

Ölüm anı çok dehşetli bir andır, ölüm telaşı hiçbir telaşa benzemez.

Aniden bir yolculuğa çıksan ne yaparsın? Bugün deseler ki arkadaş seni Türkiye'den istiyorlar, hemen ne yaparsın? Hemen uçağa koşarsın değil mi? Evinde derhal hazırlığını yaparsın, şunu bunu birçok şeyi de unutursun...

Efendiler, ölüm yolculuğu buradan Türkiye'ye gitmek değildir!

Ölüm anında eşin dostun başında, bir taraftan da

şeytan gelmiş seni kandırmaya çalışıyor...

Evet, öyle olacaktır, dehşetli bir zamandır o an!

Cenâb-ı Allah bizi muhafaza buyursun (Âmin).

Ama iyilerin yanında şeytanın işi ne! İyilerin yanına şeytan değil, peygamberler gelirler ve istiğfar ederler. Ve iyilerin ruhlarını yeşil kuşlar gelip alırlar ve onları cennetlere götürürler.

Efendiler, yumuşak bir ipek nasıl böyle yumuşaklıkla çekilirse, mü'minlerin ruhları da öyle kabzedilir. (Nahl, 16/32; Nâzi'ât, 79/2)

Ama kâfirin ruhu...

Cenâb-ı Allah buyuruyor ki:

“O zaman o kâfirlerin canlarını verişini sen görmeliydin. Onlar bağıra bağıra can verirler. Ölüm meleği 'Melekü'l-Mevt' olan Azrâil (a.s.) onların sırtlarına vura vura ve onları bağırtta bağırtta canlarını alır.” (Muhammed, 47/27)

Kur'ân'ın ayetleridir bunlar.

Görmez misinki mü'min, ruhunu ALLAH ALLAH diyerek teslim eder. Kâfir ise ayağını, bacağını çıkararak, bağıra bağıra canını, rûhunu teslim eder. Cenâb-ı Mevlâ sekerât-i mevtimizi âsan eylesin (Âmin).

Demek ki ölüm anı geldiği zaman, o anda etrafımızda hâzır olan ve bize fitne verecek olan, imanımızı çalacak olan, orada hâzır olan şeytanların şerrinden ve kötülüğünden Cenâb-ı Allah'a sığınmalıyız.

فاذا نفخ في الصور فلا أنساب بينهم يومئذ ولا يتساءلون (*)

“Feizâ nüfiha fi’s-sûri felâ ensâbe beynehüm yevmeizin velâ yetesâelûn.” (Mü’minûn, 23/101)

“İsrafil (a.s.) tarafından sûra üfürüldüğü zaman, ‘Felâ ensâbe beynehüm’ onların aralarında dikili hiç bir şey kalmaz. Aralarında övünecekleri nesepleri kalmaz, nesepleri yoktur, yok olmuştur. Dünyada hiçbir şeyleri kalmaz artık. Her şey ortadan kalkar, dünyanın nizâmı bozulur.”

“Yevmeizin velâ yetesâelûn”

“Ve artık onlar birbirlerine sorgu suâl edemezler, birbirlerinin hâlini, durumunu da suâl edemezler.”

İmansız olan kimseler ölüm kendilerine gelip çatığında tekrar dünyaya dönmeyi temenni edeceklerdir. Lâkin bu faydası olmayan bir istek ve yalvarmadır.

Başka hadiseler de var.

لعي أعمل صالحا فيما تركت كلا إنها كلمة هو قائلها ومن ورائهم برزخ إلى يوم يبعثون (*)

“Le’allî a’melü sâlihan fimâ teraktü kellâ. İnehâ kelimetün hüve kâiluhâ. Ve min verâihim berze-hun ilâ yevmi yüb’asûn.” (Mü’minûn, 23/100)

Kâfirler öyle derler:

“Beni tekrar dünyaya çevir de, ‘Le’allî a’melü sâlihan fimâ teraktü’ güzel ameller yapayım, geride bıraktığım kötü amellerimin yerine iyi ameller işleyeyim, iyi ameller yapayım.”

Öyle diyor, öyle temenni edecek.

Bunu ne zaman diyecek? Melekü'l-mevt olan Azrail’i (a.s) heybetiyle gördüğü zaman, cehennem kendisine gösterildiği zaman diyecek.

Tabi o zaman herkes der bunu...

Fakat iş; bunu şimdiden söyleyebilmek, şimdiden yapabilmek. Cenâb-ı Allah diyor ki:

“Kellâ / Hayır, asla dönemezsin.”

Onlar orada diriltileceklerdir. Tekrar hayat bulacak-

lardır. Yaptıkları kötülüklerin cezasını göreceklerdir.

Ölüm geldiği zaman, şöyle bir saniye bile tehir edilmesi mümkün değildir. Eşime, dostuma gideyim, onlarla, hanımımmla, çocuklarımla helalleşeyim, çocukluğuma Allah’a ismarladık diyeyim, çocuklarımı kucağıma alıp seveyim, bir saniyecik bakayım... demek yoktur artık, buna müsaade yoktur. Çünkü ölüm gelip kapıyı çalmıştır.

Ölümden ibret almak lâzımdır müslümanlar!

Cenâb-ı Allah buyuruyor ki:

كل نفس ذائقة الموت ثم اليها ترجعون (*)

“Küllü nefsin zâikatü'l-mevt. Sümme ileynâ turceûn.”

“Her nefis ölümü tadıcıdır. Sonra bize döndürüleceksiniz.” (Ankebût, 29/57)

“Ölüm gelir sizi bulur. Velev küntüm fi burûcin müşeyyede.” (Nisâ, 4/78)

‘Müşeyyede’ demek, kurşundan yapılmış, sıva ile çatılmış, betonlarla yapılmış olan bina demektir. İşte böyle sağlam olarak yapılmış olan binaların içerisinde bile olsanız ölüm gelir sizi bulur, buyruluyor.

فلولا اذا بلغت الحلقوم (*) وانتم حينئذ تنظرون (*) ونحن اقرب اليه منكم ولكن لا تبصرون (*)

“Felev lâ izâ belağati'l-hulkûm. Ve entüm hîneizin tenzurûn. Ve nahnü ekrabü ileyhi min-küm ve lâkin lâ tübsirûn.”

“Ya can boğaza dayandığı zaman? Ki siz de o zaman (can çekişen kimseye) bakıp durursunuz. Biz ona sizden daha yakınız, fakat siz görmezsiniz.” (Vâki’a, 56/83-85) buyruluyor.

Ve ölüm anında kâfir, “Beni tekrar geri döndür” der ama artık dönüş yok, dönüş yok artık.

Mü’min ise huzur içerisinde, o cennetlere gidecektir. Cenâb-ı Mevlâmız ayetlerin devamında bunları haber veriyor.

Rabbimiz, bizim imanımızı bizden almasın inşaallah. (Âmin).

Ankâzâde Köstendilî Halîl Efendi'nin Tûti İhsan Efendi'ye Mektubu (30. Mektub)

Bizleri öldükten sonra dirilten ve yevm-i mahşerde huzuruna sevkedecek olan, her şeyi miktarınca ve kadrince takdir üzere yaratan, lûtfuyla kere miyle insanı başıboş bırakmayan, şeriatıyla bizleri kulluğa sevkeden, tarikatıyla muhabbetini bildiren, hakikatıyla ilmine âşinâ, ma'rifetiyle de sırrına muhatab eyleyen, helâl ve haram çizgisiyle suflî varlıklar derekesine düşmekten muhafaza eyleyen, her şeyi kuluna hizmetkâr kılıp kulunu da kendi husûsî hizmetine tahsis eyleyen güzeller güzeli Allah Teâlâ'ya hamd ü senâ olsun.

Cemâline vuslat ve onun cemâl-i aşkıyla hizmet nasib-i müyesser kılınsın. İnsanlığı zulmetten nura, gafletten zikre, dalâletten hidâyete, küfür ve şirkten tevhid ve îmâna; hiçbir ücret almaksızın, kimseden minnet beklemezsizin, en ağır imtihanlara pâk sinesini açarak ümmetine dâimâ hizmetkâr olan hem kavmin efendisi hem beşeriyetin fahr-i ebedîsi ve efendisi, merce-i fukara, enîsî'd-duafâ, Hazret-i Muhammed Mustafa Efendimiz'e sonsuz salât ü selâm olsun. Ruh-i Rasûlullah bizlerden haberdar olup, hoşnud u râzî olsun. Salât ü selâmın nâmütenahî ecrinden âli, ehli, ashâbı ve etba'ı hissedâr olsun. Cenâb-ı Hakk bu zevât-ı kirâmdan hoşnud ve râzî oluşunu bizlere vesile kılın. Âmin.

Es-selâmu aleyküm, İhsan Efendi oğlum.

Hanımların muhakkak dînî terbiyeyi alması, ilmî hal dâhil İslâmî her sahada tedrisat görmesi elzemdir. Hele bu harb illeti (1. Dünya savaşı) ve fukaralık, erkek nüfusun azalmasına ve maişet derdinin artmasına sebep olmuştur. Bir de bunlara şüyu' bulan ahlâksızlık ve gavurca fikrî akımlar ilave olunca dînî terbiyenin sağlam olması iyice ehemmiyet arzemiştir. Eskiden bir hoca hanım bir kişiye yetiyordu.

Hafız teyze, hoca hanım şöyle dursun, bir kocakarı bile görgüsüyle hanımların müşkilini hallediyordu. Amma şimdi öyle mi ya? Şimdi eskisi gibi sadece cahillik, bilmemek hastalığı yok. Her türlü yanlış i'tikad, fikriyat ve sapkınlık, insanlarda bulaşıcı hastalık gibi kol geziyor. Bir yandan sayısız misyonerler, bir yandan i'tikadı bozuk âlim bozuntuları, diğer bir yandan da câhil, soysuz sûfi hareketler bu işgali ve hastalığı iyice şiddetlendiriyor.

Halk ne yapsın? Nasıl ayakta durabilsin? Ahlâk, fazilet, i'tikad, hamiyet, hayâ, ülfet, şefkât, sadâkat, şahsiyet gibi cemiyeti ve ferdi mânen ayakta tutan güzellikler olmadan nasıl bir hayat olabilir? Bir düşünse ne evlâdım, Allah muhafaza, hayvanlardan farkımız kalır mı? İnsan, hayatının başında ekseri ma'lûmâtı annesinden alır. Baba çocuğun hayatındaki çerçeveyi çizer. Lâkin onun içini ana terbiyesi belirler. Anne câhil kalır, bozuk i'tikadda olur, haram-helâl bilmezse, Allah ve Resul muhabbeti, din gayreti olmazsa nasıl çocuk yetiştirebilir? Çocuk deyip geçme. Çocuk ki ailenin semeresi ve hepsinden önemlisi halîfetullah ve hazret-i insan-ı kâmil namzetidir.

Baba, terbiyeden birinci derecede mes'uldür. Bu mes'uliyet, hanımının ilmî ve dînî terbiyeyi almasına yardımcı olmaya hatta elinden gelen gayreti göstermeye sevkeder. Şimdi bazı erkek müsveddeleri kadını hizmetçi gibi görüp ne ilimle ne mânâ ile alakadar olmasına müsaade ediyor, bir de kendilerini dindar diye el âleme satıyorlar. Çocuklarıyla kendileri uğraşsa ne âlâ... Onu da yapmadıkları gibi bir de kaba kuvvetle hanımlarına muamelede bulunuyorlar. Sadr-ı İslâm'da böyle miydi? Tabii ki böyle değildi. Hanımlar her sahada âdetâ erkeklerle aynı hizmetlerde ve makamlarda bulunmaktaydı.

Hanımlar meşhidlerde, evde, mecliste hatta harb-lerde bile faal vaziyetteydi. Hz. Aişe annemiz dinde fakih olduğundan ashâb-ı kirâm kendisinden mes'ele sorardı. Hz. Şâh-ı Şehîd-i Kербela Hüseyin Efendimiz'in kızı Hz. Sükeyne'nin Muaviye'nin sarayında yaptığı muazzam hukukî ve siyasî hitabının İslâm tarihinin ve insanlık medeniyet tarihinin sahifelerinde emsalini bulabilir misin? Öte yandan şöyle, Allah velîlerinin hayatlarına bak, tedkik et. Bu muazzam şahsiyetlerin ardında, temiz nurdan anneler ve onların güzel terbiyesini görürsün. Annesinin sinesinde îmân nuru olmayan, Rasûl aşkı bulunmayan bir çocuğun hali nice olur? Zîrâ çocuk babanın zahrından, ananın sadrından olur, derler. Bunu unutma, iyi belleyesin!

Cemiyetlerdeki ve fertlerdeki nurlanma aileden başladığı gibi, gene ailedeki zulüm ve şekâvet cemiyetlerin çöküşünü hazırlamaktadır. İhya ve imha ailede başlar. Bak bazı hali bozulmuş tarikatlara, kadın ve içki ile başlamıştır bu sefil halleri. Ehl-i tarikatin hanım ihvanı ve valideleri güzel ahlâk üzere olursa cemiyetleri de güzel olur. Câhil, gafil olup da terbiye kabul etmez hale gelirse erenler yolunda hem erlerin hem de cemaatlerinin başını yer bitirirler.

Erkeğin nefsi hanımında zuhur eder, kendini gösterir. Kadının nefsi de çocukta tezahür eder. Bunlar birbirine bağlıdır. Er olan kişi hem kendinin islahına hem de hanımların terbiyesine gayret edecek, o nurdan nasîbdâr olan hanımlar da cemiyeti imara memur olacak, ancak o zaman işler dört başı ma'mur olacak bilesin.

İhsan Efendi oğlum,

Bendeniz nice analar gördüm, sineleri Allah ve Rasûl aşkıyla yanıp tutuşan.. Yüzüne baktığında iffetin ve ibadetin güzelliği yüzünden yansıyan... Gözünde yaş, elinde teşbih, dilinde zikir, duaları reddolunma-

yan... Ayıpları örten, cemiyeti islahâ çalışsan, gıybetin zından şiddetli bir günah olduğu şuuruyla herkese hüsn-i zanla ve mürüvvetle muamelede bulunan, Allah için seven ve herkes tarafından sevileri nice analar... Ve nice hanım kızlar bilirim ki gece ibadetinin solgunluğu yüzüne nur olmuş, nur-i îmânla mahlûkata nazar etmek gözlerine sürme olmuş. Gençliklerinin emanet olduğunu, ahlâk ve ilmin en kıymetli ziyet olduğunu, en güzel elbisenin de takva olduğunu idrak etmiş nice îmânlı kız evlâdı var...

Bakarsan bağ ölür; bakmazsan dağ olur, demişler. Bu insanlar gökten zembille mi indi? Tabî ki hayır. Ama yerdeki fitneden, cehaletten ve şehvanî isteklerden ilimle, irşadla sıyrılıp yükseldiler. Eskiden bu nev'î insanlar daha çoktu. Ahlâkı bozuk, ahlâksızlığı alenen yapanlar acaba gökten taş gibi mi düştü, diye bakılırdı. Şimdi ise güzel ahlâk üzere olanlar acayip karşılanıyor. Geçenlerde bir hâdisе duydum. Hatta şâhid olanları dinledim. Çok üzüldüm. Yedi ceddî şeyh olan bir aile Avrupa'da seyahat ve ikamet ederlerken sanki eskiden zorla îmân etmişler-

miş gibi hem ibâdâtı hem tesettürü bırakıvermişler. Öyle kalsa gene bir derece. Bu yetmezmiş gibi tesettürlü Müslüman kardeşlerimizi de bağnazlık ve mürtecilikle (gericilik) itham eder, levmederlermiş (kınarlarmış). Din ve îmân, içindeki hissiyat-

Daha evvelce de arzettiğim gibi aile hayatı mühim, hanımların irşadı da bir o kadar mühim meş'eledir. Mezun olan hanımlar ders başı olsun, hanımlar arasında sohbet açsın. Bunu teşvik ediniz. Hanımdan şeyh olmaz, yani hanım tesbihat veremez. Ama hocalık yapar. Mürşidin verdiği tesbihatı hanım kardeşine ta'rif edebilir. Hiçbir erkeğin, mürşidin olmadığı mekânlarda vekâleten bazı tesbihatı telkin etse de "Su geldi mi teyemmüm bozulur." mucibince bu durum ancak muvakketen olabilir (geçici bir süre içindir, asli hal değildir). Hanımlar kendi aralarında izin dâhilinde cemaat olarak zikir yapabilirler.

miş, önemli olan kalbin pâk olması ve âleme sevgi ile nazarmış...

Bak sen şu işe oğlum, bunlar yeni değil, bu sapık itikad evvelden de var. Yâ hû, kalbleri en iyi bilen kimdir? Hz. Allah (c.c). O Hak Teâlâ ki Kur'ân-ı Kerîm, Kelâm-ı Kadîm'inde, Sûre-i Mülk'te ne buyuruyor?

“Her şeye hiçbir şeyin ihâta edemeyeceği şekilde muktadir olan o Allah ki ölümü ve hayatı yarattı ki sizin hanginizin en iyi ameli (iş) var ortaya çıksın, âşikâr olsun.” buyuruyor. O halde düşünmez mi ki bu ahmak insan, kalbleri en iyi bilen Allah Teâlâ bile kuluna amel güzelliğini zâhir eylemesini emrederken kulları nasıl amellerindeki bozukluğu ile temiz kalbini arzetmeye kalkar. Küpün içinde ne varsa dışına o sızar. Bir devletin kanununu ihlâl eden ve eşkıyalık yapan, 'Ben devletime âşığım, vatanperverim' dese devletin kadısı bu çürük mazereti suçun hafifletilmesi veya cezanın iptali için vesile kabul eder mi?

Efendimiz (s.a.v) ibadet hususunda başımızın tâci Fâtîma annemize:

“Kızım Fâtîma, babanın rasûl, peygamber olmasına güvenerek sakın sakın ibadetini ihmal etme!” buyurmadı mı? Hem mâdem kâinata muhabbetle ve şefkâtle nazar etmek lâzımdır deniliyorsa niçin dinini titiz yaşayanlara dil uzatıyor ve onları levmediyorlar?

Ah evlâdım, bu kokuyu iyi bilirim, bunda rahmani koku yok. Asırlardır imânın misk ü amber kokusuna tahammül edemeyenler, karşımızda tir tir titreyen leş kargaları, Allah korkusu ve Muhammed kokusu olmayanlar, kendilerini de korkutmayan Müslüman tipinde cenâbetler yetiştirmeye gayret ediyorlar. Korkarım gün gelecek Müslümanlar kendi vatanlarında bile inandıkları gibi yaşayamayacak, câhil bırakılacak veya bilseler dahî Müslüman gibi yaşamalarına müsaade edilmeyecek. Efendimiz (sav) zaten bunları kıyamet alâmetlerinden olarak açıkça zikretmişlerdir.

İhsan Efendi oğlum, bu nevî vakıaları zât-ı âliniz de duymuş, belki de şâhid olmuşsunuzdur. Maalesef durumlar böyle. Kasdım, sizi üzme veya durumun vehametini beyân etmek değil, tedbire sevkettimdir.

Daha evvelce de arzettiğim gibi aile hayatı mühim, hanımların irşadı da bir o kadar mühim mes'eledir. Mezun olan hanımlar ders başı olsun, hanımlar arasında sohbet açsın. Bunu teşvik ediniz. Hanımdan

şeyh olmaz, yani hanım tesbihat veremez. Ama hocalık yapar. Mürşidin verdiği tesbihatı hanım kardeşine ta'rif edebilir. Hiçbir erkeğin, mürşidin olmadığı mekânlarda vekâleten bazı tesbihatı telkin etse de “Su geldi mi teyemmüm bozulur.” mucibince bu durum ancak muvakketen olabilir (geçici bir süredir, asli hal değildir). Hanımlar kendi aralarında izin dâhilinde cemaat olarak zikir yapabilirler. Hanım kişi semâ yapar. Lâkin sabah namazından sonra ya secadesinde yahut sadece hanımların bulunduğu zikir meclisinde semâ eder. Çıkıp da erkeklerle semâ edecek değil ya? Gerçi Efendimizin zahir şeriatını dahî tahrif etmeye kalkışanlar, bâtın tarikatını da iptal etmekten geri durmayacaklardır. Tekkelere içkiyi sokanlar buna da bir kiske bulmaya kalkacaklardır. Uyanık olmak, bu gâfillere fırsat vermemek lâzımdır.

Evlâdım, hanımlar muayyen günlerinde tarikat derslerini çekemezler. Lâkin ders yerine olmayan tevhid ve salât ü selâmla meşgul olabilirler. Dersin haricinde olan ve nafîle olarak çekilen yetmiş bin kelime-i tevhid gibi sayılı tesbihatı yapamazlar. Yani tevhid edebilir ama sayıya dâhil etmez, lisânını ve kalbini zikirle meşgul eder. Bunu yaparken dahî namaz abdesti alırsa hürmete binâen güzeldir. Almazsa da bir şey icab etmez. Diğer suâlin cevabına gelince, mekânın ve meclisin emniyeti varsa hanım kişiler erkek hocanın veya mürşidin dersine iştirak ederler. Zaten dinimizin hükümleri ve ashâb-ı kirâmın tatbikatı gayet sarıhtır. Hanımlardan biat alınırken el tutulmaz.

Herkes hissiyatının sevgiyle hareket eder. Hanımlarda hissiyat galiptir. **“Bir erkek 40 senede, hanım 40 günde velayete erer.”** derler. Ancak çabuk düşebilir. Binâenaleyh, hanımların irşadı ziyâde dikkat isteyen bir mes'eledir. İnşallah ömrümüz olursa bu sahadaki tatbikattan etraflıca bahsederiz.

Cenâb-ı Hakk, kadını ile eriyle, ahlâk-ı Muhammediye ve Kur'ân-ı Kerîm'in nuruyla hidayet eylesin. Esir-i şehvet olmaktan muhafaza eylesin. Ahlâk-ı rezîleye esir olanlarımızı halâs ile ıslah eylesin. İffetiyle, hayâsiyla ziyentlenen, iki cihanda aziz ve hayırlı murâdına nâil olsun. Bizleri “muttakîlere imam” olarak beyân edilen zümreden eylesin. Ezvâc-ı mutahharat vâlidelerimizin ve ehl-i beyt annelerimizin vesilesiyle bizleri efendiler efendisi Rasûl-i Kibriyâ'ya yakîn eylesin.

Âmin, bi hürmeti Tâhâ ve Yâsîn ve'l-hamdülillahi Rabbi'l-Âlemîn.

H. İbrahim DURGUTLUOĞLU

Halk İçinde Hakk İle Olmak

Hâlık olan; Yaratan Allah (celle ve a'lâ) ; kâinat bahçesini ve o bahçeyi ekip biçecek, faydalanacak insanı yarattı. İnsan; özü itibarıyla rûhlar ve melekler âlemine; bedeni itibarıyla kâinâta mensup bir varlık olarak yeryüzünde gezdi dolaştı. Çoğaldı, yayıldı renk renk... Her bir insanda değişik bir âhenk... Melekler âlemindeki yerini ve kendini yoktan var eden Aziz ve Kâdir olan Allah'ı (celle şânühû) ve O'nun katındaki yakınlığını unuttu. Rahmeti sonsuz olan Allah (c.c) kullarının içinden özel kullar seçti... Dünya hayatının süsüne bakarken uyuyakalmış kullarına Elçiler gönderdi. Elçilere kendi sözlerini indirdi... Kendisini unutan kullarına manevî âlemi hatırlatacak hitaplarla hitab etti. Bu hitap ve davet tesiriyle daldığı uykudan ve tozpembe rüyadan uyananlar da oldu; davete ve hitaba kulak tıkayıp uykusuna devam edenler de oldu. Rabbimiz (c.c) buyurdu ki:

"İnsanlara kadınlar, oğullar, yüklerle altın ve gümüş yığınları, salma atlar, davarlar, ekinler kabilinden aşırı sevgiyle bağlanılan şeyler çok süslü gösterilmiştir. Hâlbuki bunlar dünya hayatının geçici faydalarını sağlayan şeylerdir. Oysa varılacak yerin (ebedî hayatın) bütün güzellikleri Allah katındadır. (Âl-i İmrân, 3/14)

Tasavvuf lisanında "Vahdette kesret-Kesrette Vah-

det" (Sayısız yaratılmış içinde Bir olan Yaratanı unutmamak, Yaratan ile meşgulken de halk içinde yaşamını sürdürmek) olarak tanımlanır... Halk içinde Hakk ile olmak ifadesi insanın bu dünyada nasıl bir yaşam sürmesi gerektiğini de bizlere özetlemektedir.

Bu kadar yaratılmış olanı kendisine perde etmeyip, ayna eden kimse, yaratılmışlar aynasında o mahlukları Yaratan, rızıklandırıcı yaşam ve ölüm sunan Allah'ı görür. Böylece her an kendisiyle olan, kendisini gören, yaptığı gizli-açık herşeyden haberdar olan Allah'ı unutmaz. Yaşamında da bu doğrultuda ameller işler. Yaratılmışı Yaratanı perde etmez...İnsanlara dalıp Allah'ı unutmaz...İnsanlar ölür, Allah ölümsüzdür... Bu dünya bir çeşit Karagöz -Hacivat oyunu gibidir ki yokluk perdesinde sûretleri oynatan vardır. Orda oynayanı değil de perde arkasındaki Zâtı görmek gerçek gayedir... Gerçek olanı değil de perdede oynayan sûretleri görenler, perde ortadan kaldırılınca çok nedamet duyarlar. El kârda gönül Yâr da olsun...

"Ey insanlar! Haberinizi olsun ki, Allah'ın vaadi muhakkak haktır. Sakın bu dünya hayatı sizi aldatmasın, sakın o aldatıcı şeytan sizi, Allah hakkında da aldatmasın." (Fatır/5)

Toplum düzeni, elektrik direklerine kameralar yada işyerlerine alarmlar koymakla sağlanamaz. Sadece çevreye zarar veren kişiler belki bir nebze bastırılır. Allah'ın kendisini gördüğünü bilmesi, İlahi kamerayla takipte olduğunu unutmaması kişinin gerçek vicdani kamerasıdır. Lâ-teşbih İlâhi kamera öyle bir kameradır ki o kamera bozulmaz, en gizliyi görür, her an kayıttadır. Silinmez, görmediği hiçbir yer olmaz.

Allah görüyor dâim, gâfil olma bundan

Menkıbe geldi, dinle kardeşim candan...

Üsküdarlı Aziz Mahmud Hüdâî Hazretleri (kuddise sirruhu), üstadı Üftade (k.s.) Hazretlerinin hizmetinde daha ilk yıllarında talebe iken birçok talebe arkadaşlarının arasında, üstadının yanında ayrı bir yeri vardı. Üftade Hazretleri, müridleri arasında en çok onunla ilgilenir, birçok iltifatlar eder ve onun yetişmesine ayrı bir ihtimam gösterirdi. Üstadın o talebesi ile, fazla meşgul olmasını etraftan hissedenler ve birçok talebesi çekemezler ve Üftade Hazretlerine derler ki: — Biz de talebeyiz, onun bizden ne farkı var? Talebelerin ve bazı müridlerin bu halini sezen Hazreti Üftade, onları imtihan etmek istedi. Hepsini huzuruna çağırırdı, ellerine birer bıçak ve birer de tavuk verip: — Bunu, gidip kimsenin görmediği bir yerde kesip geleceksiniz. Tek şartım, keserken kimsenin sizi görmemesi ve yalnız olmanızdır. Kim daha çabuk gelirse, benim en çok takdirimi o talebem kazanmış olur, buyurdular. Bıçakla tavuğu alan talebeler sür'atle etrafa yayıldılar ve kendilerine göre, gizli birer yer bularak kesip getirdiler. Fakat o hakkında dedi-kodu yaptıkları, «Onun bizden ne farkı var» dedikleri talebe, hayli zaman olmasına rağmen ortalıklarda yoktu. Erken gelenler, kendi aralarında konuşuyorlardı:

— Hocanın huzuruna çıkmaya yüzü yok ki, kesip de gelsin. Kimbilir şimdi nerelerde dolaşiyor, diyorlardı.

O talebe, hayli zaman sonra elinde canlı tavuk olduğu halde kesmeden çıkıp geldi. Tavuğu kesip gelenler ona gülmeye başladılar:

— Bir tavuğu kesmeyi becerememiş, diyorlardı, kendi kendilerine.

Üftade sordu:

— Herkes kesip geldiği halde, sen nerede kaldın?

Hep seni bekliyoruz. Bu zamana kadar neredesin? diye...

O zaman daha talebelik yıllarını yaşamakta olan, daha sonra büyük bir mürşid olacak olan Aziz Mahmud Hüdâî Hazretleri, şöyle cevap verdi:

— Efendim, sizi beklediğim için ayrıca özür dileirim. Lâkin ben, nereye gitti isem beni kimsenin göremeyeceği bir yer bulamadım. En kapalı bir yer dahi bulsam, iyi biliyordum ki Allah (c.c) beni mutlaka görüyordu. Ve böylece, ordan oraya ordan oraya koştum, sizin emrinizi yerine getiremeden gel-dim, dedi.

Tabii bu hâdiseden sonra, anladılar diğer talebeler, hocasının neden en çok onu sevdiğini ve onunla daha fazla niçin alâkadar olduğunu ...

Başlarını önlerine eğip hata ettiklerini anladılar. Çünkü Allah'a gizli olan hiçbir mekân ve zaman yoktur.

Hakk Teâlâ (c.c) buyurdu ki: "Nerede olsanız O sizinle beraberdir. Allah yaptıklarınızı görmektedir." (Hadid sûresi 4. âyet)

Bunca çokluk içinde Bir ve Tek olan ezeli ve ebedi Allah'ı görenler, her an O'nun huzûrunda yaşayanlarla; O'ndan habersiz olan gafillerin durumu şudur: Gözünü açıp, Güneşin ışığında dünya hayatını devam ettirerip güzel bir şekilde düşüp takılmadan, sağa sola çarpmadan yaşayanlar... Ve bir de inadına gözlerini yumup "Güneş yoktur " diyerek sağa sola çarpmak uğruna Güneşi inkar edenler, karanlıkta yaşayanlar... Hangi taraftan olmak güzeldir? Üç günlük dünya hayatına aldanıp sonra ebedi ceza ve mahrumiyet mi ; yoksa dünyada helal nimetlerden faydalanıp, Allah'ın emirleri doğrultusunda yaşayıp ahirette de ebedi huzur ve saadet mi? Burada güneş Allah'ın dinidir, dinini tebliğ eden örnek İnsan ise Hazret-i Peygamberimiz (s.a.s)'dir... Bu dünya vardır ama bu dünyayı Bir Yaratan da vardır. Bu dünya doğum ölüm, yeme içmeden ibaret değildir. Bir tarladır bu dünya, ki burada ne ekersek ahirette onu bulacağız.

"Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kuluna apaçık âyetler indiren O'dur. Şüphesiz Allah, size karşı çok şefkatli, çok merhametlidir" (Hadid sûresi 9.âyet)

Dr. Zafer Tortum

İlahî Deryadan İnciler

İmam-ı Gazali hazretleri, "Anatomi ve astronomi ilimlerini bilmeyen, Allahü Teâlâ'nın varlığını ve kudretini iyi anlayamaz" buyuruyor.

Evet, insan bedeninin yapısını anlatan anatomi ve uzayın, gezegenlerin o müthiş baş döndürücü ahengiyle ilgilenen astronomi...

İlk bakışta nasıl da farklı bilim dalları gibi görünüyor değil mi?

Ama bu iki ilimle alakalı biraz bilgisi olan kişinin, bunların birbirleriyle olan benzerliklerini anlaması zor olmasa gerek. Yaratıcı'nın o sonsuz kudreti ve izniyle varlığını devam ettiren milyarlarca ışık yılı uzaklığındaki galaksiler, yıldızlar ve gezegenlerden oluşan evrenin küçük bir benzeridir insanoğlu.

Bu hususu biraz daha derin düşünürsek; insan vücudu organlardan, organlar hücrelerden, hücreler de organellerden oluşur. Yani insan kendi içinde de, boyutları gittikçe küçülen binlerce biyokimyasal ve fizyolojik olayların vuku bulduğu küçük-küçük evrenlerden oluşmaktadır.

Ey insanoğlu, hala bakar kör mü olacaksın!

Allah (c.c) istediği boyutta evren yaratır; ister milyarlarca ışık yılı uzaklığındaki devasa bir uzay, isterse milimetrenin binde biri büyüklüğündeki bir hücre...

Bu nedenle anatomi ve astronomi ilimleri gibi, histoloji (doku ve hücre bilimi) ve insan fizyolojisi (vücuttaki sistemlerin nasıl çalıştığını anlatır) de Rabbimizin varlığı ve sonsuz kudretini anlamamızda, bu ilahî deryanın mahiyetini az da olsa kavramamızda bize bir yol gösterici olacaktır.

Az da olsa diyorum; çünkü bu derya öyle bir umman ki, insan diğer mahlûklardan farklı olarak kendisine verilen aklını kullanıp Kur'an-ı Kerim'i bu deryanın gemisi ve Hz. Muhammed'i (s.a.s) kaptan-ı derya olarak görmez ise boğulur, kaybolur gider hafazanallah...

Rabbim bizi bu muhteşem Kaptan-ı Derya'nın (s.a.s) temizlikçisi, paspasçısı da olsa mürettebatından eylesin (âmin) deyip, ilahî deryadan birkaç inci-mercan sunalım:

Büyüme Hormonu

İnsanoğlu hayat yolculuğuna iki hücre (zigot) olarak başlar. Doğumda 3-3,5 kg. olan kilosunu ve 50 cm. olan boyunu, 18-21 yaşında 70-80 kg. ve 160-180 cm. ye ulaşır. Yani erişkin bir insan doğumdaki kilosunun yaklaşık 20 katıdır.

Peki, bu mucize nasıl gerçekleşir?

Beyinde hipofiz deneni nohut büyüklüğündeki bir bezden salınan somatotropin (büyüme hormonu) vücuttaki 100 trilyon kadar hücrenin hepsine emir gönderir ve bazıları hacimce genişler, bazıları da bölünerek çoğalırlar Rabbimizin izniyle. Belli bir dönem sonunda ise büyüme durur.

“Biz insanı en güzel bir şekilde yarattık.” (Tin, 95/4)

İlahî Bir Rahmet Çeşmesi, Anne Sütü

İnsan, vücuttaki en steril yer olan ana rahminden dünyaya geldiğinde ilahî rahmetin bir tecellisi olarak rızıkı hemen hazır; anne sütü...

Öyle ki, doğumdan hemen sonra östrojen hormonunun azalmasıyla süt üreten prolaktin hormonu üzerindeki baskı bitir ve süt üretimi başlar. İlk süt (kolostrum) mucizevî olarak protein ve savunma hücrelerinden zengindir.

Böylece ilk rızıkını emen bebek kolostrum ile hem korunur hem de yüksek kalorili beslenir ve barsak hareketlerini artırır. İlk dışkı mekonyumunu daha rahat çıkarır.

Anne sütünün % 90'ı aslında sudur. Çünkü bebeklerde dehidratasyon (susuz kalma) çok daha çabuk gelişir. Bebek emdikçe süt üretimi devam eder, ayrıca salgılanan oksitosin sütün memede hareketini kolaylaştırır ve bu oksitosin hormonu yeni doğum yapan rahmi kasarak, rahmin eski haline dönmesini hızlandırır.

Anne sütü; vücut ısındadır, içeriği bebeğin gelişim ayına göre değişir. İçinde bulunan immünglobulin deneni antikolar bebeği mikropardan korur (bunlar protein yapısındadırlar, normalde proteinler midede sindirilirken ilahî hikmetle bebekte sindirilmezler).

Anne sütünde suda çözünen tek D vitamini olan bir vitamin türü bulunur (normalde D vitamini yağda çözünür kemik gelişimi için çok önemlidir).

Ey insanoğlu, bu muhteşem yapıyı görmez misin?

Daha doğar doğmaz seni bu ilahî rahmet çeşmesiyle rızıklandıran Rabbine yine de şükretmez misin?

Parmak İzi

Dünyanın en iyi ressamını bulup ondan şunu istese;

Çizebildiğin kadar değişik insan yüzü ya da insan parmak izi çizer misin?

Acaba 10 mu? 100 mü? Hadi 1000 olsun, daha fazlasını çizemez.

Veya şu an en gelişmiş bilgisayarla aynı olayı yapmaya çalışsalar, 10000 belki 100.000! farklı parmak izi çizilebilir en iyimser rakamlarla...

Evet, Allah (c.c) şu an yaşayan 7 milyar insan ve Hz. Âdem (a.s)'den beri sayısı 100 milyardan fazla olduğu tahmin edilen (ki doğrusunu Allah bilir) insanın parmak izlerini farklı farklı yaratmıştır.

Yeniden dirilişi anlayamayan veya anlamak istemeyenlere anlamlı bir mesaj olan bu olayı yüce Yaradan, Kur'ân-ı Kerim'de şöyle bildiriyor:

“Evet, onun parmak uçlarını dahi derleyip (yeniden) düzene koymaya güç yetirenleriz.” (Kıyâmet, 75/4)

Yüksük Kadar DNA

İlahî bir sanat eseri olan DNA (Deoksiribonükleik asit) insanın canlılık işlevleri ve biyolojik gelişmeleri için gerekli olan genetik talimatları taşıyan bir nükleik asittir. Yani insanın biyolojik kimliğidir.

DNA, insanın tüm karakteristik ve biyolojik özelliklerini kapsar. DNA zinciri 2,2-2,6 nanometre genişliktedir. 1 nanometrenin 1 milimetrenin milyonda biri olduğunu söylersek bu muazzam yapının küçüklüğü belki anlaşılır.

Yüz milyarlarca insanın âhirette nasıl haşrolunacağı sorusunu soranlara cevap;

Tarih boyunca yaşamış ve yaşayacak insanların (en doğrusunu Hakk Teâlâ bilir) toplam DNA'ları bir **terzi yüksüğüne sığacak** kadardır.

Ey insanoğlu, hala anlamıyor musun?

Sen ne kadar küçüksün ve Rabbimiz ise ne kadar büyük!

Bütün bunlara ihtiyaçtan münezzeh Yaradan'ın elbette ki “OL” demesi yeterlidir, ama bu yaratılış mucizelerini de göz ardı etmek mümkün mü?

“Dengesini Kaybetti ve Düştü”

Prof. Dr. Mustafa KARA

Kâinatın en muhteşem varlığı olan insan çok hassas bir denge üzerinde yaşamaktadır. Ölçsüz bir ilaç, yüksek ateş veya aşırı bir üzüntü bu dengeyi bozmakta ve insan “düşmek”tedir.

Aynı denge kâinatta da vardır. Çağdaş insan “teknik” adına, “teknik buluş” adına, bu nizamı müdahale etmekte, tabiatın dengesini bozmaktadır. Bunu yaparken, **“Sakın ha, dengeyi bozma!”** (Rahmân, 55/8) emrine kulak vermemektedir.

İnsanı “denge” ile barışık hale getirmenin çeşitli yolları vardır. Bunlardan bir tanesi kazandıklarımızı harcama eğitimidir. Kur’ân-ı Kerim hem cimriliği, hem de israfı yasaklamaktadır. **“Ne ellerini boynuna bağlayıp kilitli tut, ne de sonuna kadar açıp varını yoğunu ortaya dök. Böyle yaparsan, kınanan, yapayalnız ve yoksul biri olup çıkarsın.”** (İsrâ, 17/29)

Bazen hutbelerde “Trafik Haftası” için kullanılan “kendinizi tehlikeye atmayın” ifadesinin geçtiği âyet de aslında bu dengeye işaret etmekte, gerektiği yerlerde gerektiği kadar harcama yapmayı öğretmektedir. **“Allah yolunda harcayın, kendi elinizle kendinizi mahvetmeyin ve iyilik yapmaya azimle devam edin.”** (Bakara, 2/15)

İnsanı dengesiz hale getiren nedir? Buna kısaca “şehvet” demek mümkündür. (Bk. Âl-i İmrân, 3/14; Nisâ, 4/27; Meryem, 19/59)

Materyalist ve kapitalist dünya insana şu yanlış aşığı yapmıştır: “Ye, iç, gül, oyna!” Bunun için her şey mubah... İstediyin silahı üret, istediğin hayvanı öldür, istediğin “haşerat”ı yok et! İstediyini al, sat! Tüketime tadına var! Bu hirs ve şehvet tabiatındaki dengeyi yok ederken aslında insan kendi kuyusunu kazmakta, kendini tüketmektedir.

Kazanma, sahip olma, hâkim olma... şehvetlerine cinsel şehvet de ilave edilince dünya-âhiret dengesi yok olmaktadır. **"Bize dünyada ve âhirette iyilikler, güzellikler ihsan eyle..."** (Bakara, 2/201) duası unutulmaktadır.

Cân-ı canân,

Kur'ân-ı Kerim'in ısrarlı bir şekilde dünya hayatına vurgu yapmasının sebebi nedir? Dünya hayatının aldaticılığı ve ayartıcılığına dikkatimizi çekmesi ne anlama gelmektedir? Sürekli bir şekilde bu hayatın geçiciliğinin altını çizmesinin hikmeti nedir? Çünkü dünyadaki alış-verişte dengeyi yakalayamayan dünya-âhiret dengesini de kuramamaktadır. Gidererek vahşileşmektedir. "Ezme", "öldürme", "yok etme" duygusu güçlenmektedir. Canavarlaşmaktadır, rakipsiz olmaya özenmektedir. "Ben... ben..." naraları atmaya başlamaktadır. Elindeki imkânlarla özenenlerden meydana gelen "kullar" ve "köleler"den bir "cemaat" oluşturmaktadır: Kur'ân-ı Kerim kendine has üslubuyla soruyor: **"Sen hiç kendi hevâ ve heveslerini tanrılaştıran birini gördün mü? İmdi böyle birinden de sen mi mesul olacaksın. Yoksa sen onlardan çoğunun senin ulaştırdığın mesajı dinlediklerini ve akıllarını kullandıklarını mı sanıyorsun. Hayır, hayır, koyun sürüsü gibidir onlar. Doğru yoldan hiç mi hiç haberleri yoktur."**

(Furkân, 25/43-44)

"Kendi arzu ve özlemlerini tanrı edinen ve bunun üzerine Allah'ın zihninin hidayete kapalı olduğunu bilerek saptırdığı, kulaklarını ve kalbini mühürlediği ve gözlerinin üzerine bir perde çektiği insanı hiç düşündün mü?" (Câsiye, 45/23)

Bütün hümanist çağrılara, bütün insancıl edebiyata, bütün barış toplantılarına rağmen, insanoğlunun rotası huzur ve selamet mahallesine doğru değildir. Çünkü dengesini kaybetmiştir. Bu gayri insanî, gayri tabii, gayri-İslâmî çarkın durdurulması gerekmektedir. Bu çarkı önce fitrî ve İslâmî olana doğru yöneltmek gerekmektedir. Aslında büyük insanların asırlardan beri yaptıkları çağrılar da bu istikamettedir. Onların "karınca ezmeyen" felsefeleri yerine çağdaş insan ne acıdır ki her şeyi tarumar

eden, ağaçları, bitkileri, canlıları yok eden nükleer silahı ile övünür hale geldi. Bu cinnet hali için tekrar gönül adamlarının sesine kulak vermek gerekiyor, tekrar onların reçeteleriyle derdimize derman aramak gerekiyor. Onların gülistanına girmek gerekiyor. Çünkü o gülistanda benlik yok, kibir yok, hased yok, hırs yok... Dolayısıyla körlük yok. **"... Kim bu dünyada kör ise âhirette de ködür..."** (İsrâ, 17/72)

İşte gönül gözünü açan, dost kokusunu yayan gülistan davetiyesi:

Hevâ ise yeter gönül gel Allah'a dönelüm gel

Sivâ ise yeter ey dil gel Allah'a dönelüm gel

Nice bir sevelüm gayrı nice bir olalum ayrı

Analum vuslat-ı yâri gel Allah'a dönelüm gel

Bize Hak'tan gel olmadın ecel kösi urulmadın

Canun Azrail almadın gel Allah'a dönelüm gel

Özenmez misin ol yâra ki aldanmışsın ağyara

Seni azdırmış emmâre gel Allah'a dönelüm gel

Taleb kıl her sehergâhı yürekten eylegil âhı

Sevenler buldı Allah'ı gel Allah'a dönelüm gel

Soralım gel bilenlere gülün bûyın direnlere

Visâline irenlere gel Allah'ı bulalım gel

Niyazî'ye olup haldaş olursan yoluna yoldaş

Döküp gözlerümden yaş gel Allah'a dönelüm gel

Davete icabet gerekmez mi?

Çanakkale Savaşlarından...

Derleyen: Edebalı KARABIYIK

İnsanlık Dersi

Çanakkale Savaşlarında savaşıp, bir kolu ile bir ayağını kaybeden Fransız Generali Bridges, yurduna döndükten sonra anlattığı bir savaş hatırasında şöyle diyor:

"Fransızlar, Türkler gibi mert bir milletle savaştıkları için daima iftihar edebilirler.

Hiç unutmam. Savaş sahasında dövüş bitmişti. Yaralı ve ölülerin arasında dolaşıyorduk.

Az evvel, Türk ve Fransız askerleri süngü süngüye gelip ağır zayıat vermişlerdi.

Bu sırada gördüğüm bir hadiseyi ömrüm boyunca unutamayacağım.

Yerde bir Fransız askeri yatıyor, bir Türk askeri de kendi gömleğini yırtmış onun yaralarını sarıyor, kanlarını temizliyordu. Tercüman vasıtası ile şöyle bir konuşma yaptık:

"Niçin öldürmek istediğin askere yardım ediyorsun?"

Mecalsiz haldeki Türk askeri şu karşılığı verdi:

"Bu Fransız, yaralanınca cebinden yaşlı bir kadın resmi çıkardı. Bir şeyler söyledi, anlamadım. Ama herhalde resimdeki kadın annesi olacaktı. Benim ise kimsem yok. İstedim ki, o kurtulsun, anasının yanına dönsün."

Bu asil ve âlicenap duygu karşısında hüngür hüngür ağlamaya başladım. Bu sırada, emir subayım Türk askerinin yakasını açtı.

O anda gördüğüm manzaradan yanaklarımdan sızan yaşların donduğunu hissettim. Çünkü Türk askerinin göğsünde bizim askerinkinden çok ağır bir süngü yarası vardı ve bu yaraya bir tutam ot tıkamıştı.

Az sonra ikisi de öldüler..."

Fransız Generali BRIDGES
Çanakkale Savaşları Komutanı

Arkadaşıma Söyleyin Hakkını Helal Etsin

Kocadere Köyü'nde büyük bir sargı yeri kuruluyor. Bu sargı yerine kimi Urfalı, kimi Bosnalı, kimi Adıyamanlı, kimi Gürünlü, kimi Halepli çok sayıda yaralı getiriliyor.

Bunlardan biri Çanakkale Lapseki'nin Beybaş Köyü'nden Halil adında bir askerdir ve yarası oldukça ağırdır. Zor nefes alıp vermektedir.

Alçalıp yükselen göğsünü biraz daha tutabilmek için komutanının elbisesine yapışır. Nefes alıp vermesi oldukça zorlaşır; ama tane tane kelimeler dökülür dudaklarından:

"Ölme ihtimalim çok fazla... Ben bir pusula yazdım... Arkadaşıma ulaştırın..."

Tekrar derin derin nefes alıp, defalarca yutkunur:

"Ben... Ben köylüm Lapsekili İbrahim Onbaşidan 1 Mecit borç aldım... Kendisini göremedim. Belki ölürüm. Ölürsem söyleyin hakkını helal etsin!"

"Sen merak etme evladım." der komutanı ve Halil'in kanıyla kırmızıya boyanmış alnını eliyle okşar. Halil az sonra komutanının kollarında şehit olur ve son sözü de:

"Arkadaşıma söyleyin hakkını helal etsin!" olur.

Aradan fazla zaman geçmez. Oraya sürekli yaralılar getiriliyor. Bunlardan çoğu daha sargı yerine ulaştırılmadan şehit düşüyorlar.

Şehitlerin üzerinden çıkan eşyalar, künyeler komutana ulaştırılıyor. İşte yine bir künye ve yine bir pusula...

Komutan gözyaşlarını silmeye dahi fırsat bulamamıştır. Pusulayı açar, hıçkırarak okur ve olduğu yere yığılır kalır. Ellerini yüzüne kapatır, ne titremesine ne de gözyaşlarına engel olur:

"Ben Beybaş Köyünden arkadaşım Halil'e 1 Mecit borç verdim. Kendisi beni göremedi. Biraz sonra taarruza kalkacağız. Belki ben dönemem. Arkadaşıma söyleyin ben hakkımı helal ettim."

Kendi Cenaze Namazlarını Kılanlar

Çanakkale Şehidlerine...

Babamın dostlarındandı. Dimdik yürüdü.

Hani Allah'tan başka kimsenin önünde eğilmemiş tipler vardır ya, öyle biriydi.

Ben çok küçüktüm, evimize misafir gelirdi.

"Oğul" diye seslenirdi hep. Bağdaş kurmaz, diz çöker öyle otururdu. Gaz lambası ışığında daha bir heybetli görünürdü gözüme. Hep bitip tükenmek bilmeyen harp hatıraları anlatırdı.

Çanakkale, Gazze, Kafkas cephelerini dolaşmış; Sakarya, Dumlupınar'da savaşmış. Ancak İzmir'in kurtuluşundan sonra köyüne dönebilmişti.

Anlattıklarında hep acı, kan, cefa vardı. Kolay mı kazanılmıştı bu vatan?

Ölüm neydi ki? Şerbet içmek kadar kolaydı.

"Biz kendi cenaze namazımızı kendimiz kıldık Çanakkale'de!" derdi sık sık.

Olur muydu?

Kirte muharebeleri sırasında bölükler arka siperlerde hücum sıralarını beklemektedirler.

Ön siperlerdekilere ileri fırlamış boğuşuyorlar.

Yüzbaşı hücum için emir bekliyor. Bütün asker süngü takmış siperden fırlamak için hazır.

Sinirler gergin!

Bütün dudaklar kıpır kıpır dualar okuyor, kelime-i şehadet getiriyor. Süre uzuyor. Yüzbaşı erlere sesleniyor:

"Yavrularım! Aslanlarım! Biraz sonra Cenâbü Rabbü'l-Âlemîn'in huzuruna varacağız. Abdestsiz gitmeyelim.

Haydi, tüfeklerimizin kabzalarına ellerimizi sürüp, hep beraber teyemmüm edelim..."

Teyemmüm edilir. Bekleme devam etmektedir. Biraz sonra Yüzbaşı:

"Çocuklarım! Sanıyorum biraz daha bekleyeceğiz. Önümüzde biraz daha zaman var. İleride arkadaşlarımız şehit oluyor.

Hem onlar için, hem de vakit varken, kendi cenaze namazımızı kendimiz kılalım!"

"KÂBE karşımızda..."

Arkadan Of'lu Ali çavuş bağıırır:

"ER KİŞİ niyetine!"

Din-Ahlâk-Hukuk

Prof. Dr. Süleyman ULUDAĞ

İslâm dinî ile ahlâk ve hukuk arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Baştan da söylediğimiz gibi, her ahlâkî kural aynı zamanda bir dinî hükümdür. Manevî ve uhrevî bir sorumluluk ve yükümlülük getirir. Ahlâk kurallarını İslâm'dan ayırmak ve soyutlamak mümkün değildir. Çoğu zaman ibadetlerin gayesi bile belli bir nispette güzel ahlâktır, edep ve terbiyedir, hak hukuk gözetmektir.

İslâm'da, dinî (itikat ve ibadete ilişkin) hükümlerle, ahlâk ve hukuka ilişkin hükümler hep yan yana, hat-ta iç içe bulunur. Belli bir fiil ve davranış aynı zamanda da hem dinin, hem hukukun, hem de ahlâkın konusu olur. Mesela, herkesin mal ve mülk edinme hakkı vardır. Edinilen mal ve mülk dokunulmazdır. Bu husus hem din, hem ahlâk, hem hukuk kuralıdır. Bir kimsenin edinmiş olduğu bir malı çalmak, dinen günah, haram; ahlâken ayıp; hukukun yasak ve suçtur. Hırsız, Allah katında günahkârdır. Âhirette bunun hesabını ona verecektir. Toplum katında da suçtur. İnsanlar onu ayıplar, kınar, dışlar. Toplumun bir kimseyi ahlâksız, şerefsiz, utanmaz, arlanmaz ve namussuz olarak niteleyip dışlaması, ilişkilerini kesmesi ve onu adam yerine koymaması ahlâkî yap-

tırımlardır. Müslüman olsun olmasın her toplumda, fertleri ahlâk kurallarına uymaya zorlayan böyle ağır müeyyideler vardır. İslâm, bu müeyyidelere bir de uhrevî müeyyideler ekler. Ahlâksızlık, Allah'ın azabına ve gazabına sebep olur, lanetlenir. Ahlâk kurallarına uyan fertler ise Allah'ın rızasını ve sevgisini kazanır; âhirette cennette, ebedî olarak mutlu bir şekilde yaşarlar.

Hırsızlık, hukukun suçtur. Hukuk ve ona uygun olarak yapılan kanunlar dünyanın her yerinde hırsızları bir şekilde cezalandırır. Hukukun yaptırımını dünyevîdir. Bunları toplum adına devlet ve mahkeme uygular. Hırsıza, cezayı malı çalınan kişi değil, hâkim verir. Bütün toplumlarda hırsızlık yasaklanmış ve suç sayılmıştır. Ancak, bu suçu işleyenlere öngörülen ceza, toplumdan topluma değiştiği gibi, zamana göre de değişir. Böylece, hukukun da bir değişmeyen bir de değişen yanı ortaya çıkar. Hırsız, Allah, toplum ve hâkim katında suçludur, ceza alması gerekir. Onun için de mahkûm edilir. Çünkü hırsızlık lanetli bir iştir. Hukuk çoğu zaman kısım veya tamamen bir formaliteden ibarettir. Tabii ve gerçek bir hakkı yansıtmaz, adalete de uymaz.

Hukukçular, çoğu zaman şekil, usul ve formel konularda konuşarak meselelere kılıflar üretirler. Hukuk, ahlâka uygun olduğu zaman anlamlı ve değerlidir.

Dinî hükümlerin alanı ve kapsamı, ahlâktan da huktan da geniştir. Bu durum itikad ve ibadet sahasında kendini açıkça gösterir. Mesela, iman konularında yanlışı ve ibadet konularında eksiği bulunan bir kimse, her zaman ahlâksız olmaz. Böyle kimse-ler arasında - bunlar gayr-i Müslim de olsalar- ahlâk kurallarına uyanlar çoktur. Dinî anlamda inancı ve ibadeti olmama veya bozuk olma veyahut da eksik olma hali, her zaman ahlâksızlığı gerektirmediğinden; din, ahlâk ve hukuk ayrı ayrı alanlardır diyoruz. Bununla beraber, aralarındaki sıkı ilişkiye ve bağlantıya da vurgu yapıyoruz.

İslâm-Batı konusunda, "işleri dinimiz gibi sağlam, dinleri işlerimiz gibi çürük" şeklindeki değerlendirmeye ve karşılaştırmaya genellikle katılırız. Bu demektir ki, muharref bir dinin mensuplarının da iyi bir ahlâkı bulunabilir. Hak dinin mensupları da ahlâken kötü durumda bulunabilirler. Çünkü bir yerde ahlâkla din farklı şeylerdir. Ayrı alanlardır, kendilerine özgü bir takım yapıları ve nitelikleri mevcuttur.

Ahlâk, kişiyle-kişi ve kişiyle-toplum arasındaki ilişkileri ve davranış şekillerini düzenler. Toplum ise daima bir değişim süreci yaşamaktadır. Toplumda ki değişim, bütün kültürel değerleri ve sosyal kurumları mutlaka bir şekilde etkiler. Biyo-etik, tıbbi etik bugün, birçok problemlerle karşı karşıyadır. Suni dölleme, tüp bebek, kürtaj, genlere müdahale ve organ nakli, ölümü tespit meselesi ve benzeri pek çok konu, hem dinin, hem ahlâkın, hem de hukukun meselesi haline gelmiş bulunmaktadır. Eskiden, bilinmeyen ve onun için üzerinde durulmayan bu tür konular ve bunların din, ahlâk ve hukuk açısından değerlendirilmeleri, günlük hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Çevre kirliliği, bunun sebep olduğu maddî ve manevî zararlar da böyledir. Kadın hakları, çocuk hakları ve hayvan hakları gibi daha başka birçok meseleyi de buna ilave edebiliriz. Bunun için diyoruz ki; ilimde, teknolojiye, sanayide, ekonomide, ulaşım ve iletişim araçlarında... kısaca toplumda meydana gelen değişimler şöyle böyle ama, mutlaka bütün sosyal değerleri, bu arada ahlâkı, bir şekilde etkiler. Bundan kaçınmak mümkün olmadığından, ahlâk konularını ve felse-

fesini her yönüyle ele alıp irdelemek, tahlil etmek, değerlendirmek ve yorumlamak, böylece, dine uygun, makul, tabii ve fitrî bir ahlâk anlayışına ulaşmak gerekir.

İslâm'da, ahlâka ne kadar önem verildiğini göstermek için, konuyla ilgili bazı hadislerin tercümelerini veriyoruz:

"İmanı en mükemmel mü'min, ahlâkı en güzel olan mümindir." (Ebû Dâvûd, Sünen, 4)

"Terazide en ağır basan amel, güzel ahlâktır." (Tirmizî, Birr, 61)

"İnsana verilen en iyi şey güzel ahlâktır." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 278)

"Kişinin asaleti ahlâkıdır." (Muvatta, Cihâd, 35)

"En hayırlınız, huyu en güzel olanınızdır." (Buhârî, Edeb, 38, Müslim, Fazâil, 68)

"Din güzel ahlâktır." (İhyâ, III, 48)

"Allah'ın yarattığı en muazzam şey, güzel ahlâktır." (İhyâ, III, 49)

"Güneş karı erittiği gibi, güzel ahlâk da hataları eritip siler." (İhyâ, III, 50)

"Kul, ibadetçe zayıf olduğu halde güzel ahlâkı sayesinde âhirette yüksek mertebeler kazanır." (İhyâ, III, 50)

"Güzel ahlâk uğurdur." (İhyâ, III, 50)

"Güzel ahlâklı olması, kişinin mutluluğudur." (İhyâ, III, 50)

"Hz. Peygamber, insanların en güzel ahlâklı olanı idi." (Buhârî, Edeb, 112)

Ahlâkı, Kur'ân ahlâkı idi. Fazileti esas alan ahlâkı tamamlamak için Allah tarafından gönderilmişti.

Hz. Peygamber'in duaları:

"Allah'ım! Kötü huydan sana sığınırım." (Ebu Davud, Vitir, 32)

"Allah'ım beni kötü huy ve davranışlardan koru!" (Nesai, İftitah, 16)

"Allah'ım bana en güzel huylara sahip olmayı nasib et!" (Müslim, Müsafirin, 204)

Âmin...

mehmed'i . FATİH yapan AKŞEMSEDDİN

Yusuf Selim

“İstanbul mutlaka feth olunacaktır. Onu feth eden komutan ne güzel komutan ve onu feth eden asker ne güzel askerdir.” (Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 225)

Hadis-i şerifte fethin müjdelenmesi; mücahidlerin “güzel kumandan ve güzel asker” olarak vafedilmesi İslâm hükümdarlarını heyecanlandırmış, güneşin üzerine doğmak için sabırsızlandığı bu güzide şehir “feth hadisinin” sırrına ermek isteyenler tarafından defalarca kuşatılmıştır. Sonunda Cenâb-ı Allah, 29 Mayıs 1453 tarihinde bu fethi Osmanlı Sultanı II. Mehmed'e nasip etmiştir.

Sultan II. Mehmed; dehâ, azim, irade, cesaret ve sabrın tastamam anlamını bulduğu bir devlet adamıydı ki, istisnasız bütün dünya tarihçileri bu hususta hemfikirdir.

II. Mehmed; hem din ilimleri, hem de yaşadığı dönemde revaçta olan ilimlerle meşgul olmuş; madden ve manen donanımlı hale gelmiş, dokuz yabancı dil öğrenerek dünya konjonktürünü yakından takip etmiştir.

Tüm bunların ötesinde II. Mehmed'i “Fâtilh Sultan Mehmed” yaparsa O'nun manevî, yani tasavvufî yönü idi. Mürşidi Akşemseddin olmasa Fâtilh, Fâtilh olamazdı.

Bu yazımızda Fâtilh'i Fâtilh yapan Akşemseddin Hazretlerinden ve fetihteki manevî sıklardan bahsetmek istiyoruz.

Akşemseddin Hz.leri Şam'da doğmuş, yedi yaşında babası Şeyh Hamza ile Amasya'ya gelip yerleşmiş ve İslâmî ilimleri bitirdikten sonra Osmancık müderrisliğine getirilmiştir.

Henüz 25 yaşlarında iken ününü duyduğu Hacı Bayram Velî'ye intisap etmek istemişse de O'nun müridleri ile birlikte dükkân dükkân dolaşıp, halktan yar-

dım topladığını görünce dilencilik yaptığını zannederek vazgeçmiştir. Oysa toplanan yardımlar ihtiyaç sahipleri içindir.

Osmancık'tan ayrılan Akşemseddin, Haleb'e Şeyh Zeynüddin Hafî'ye intisab için yola çıkar. Haleb'e varır ancak rüyasında bir ucu kendi boynuna takılmış, diğer ucu Hacı Bayram'ın elinde bir zincirle Ankara'ya doğru çekildiğini görür. Bu rüyadan kendine göre ders çıkartarak önce Osmancık'a, sonrada Ankara'ya giderek Hacı Bayram Velî'ye bağlanır. Bir süre tasavvuf eğitimi aldıktan sonra Hacı Bayram Velî ona irşad hilafeti de verir.

Akşemseddin, Hacı Bayram Velî'nin vefatından sonra yaptığı irşad ile etrafı aydınlattığı gibi âlimler arasında da nazarları üzerine çekmektedir.

Şöyle ki; Fâtilh İstanbul'un fethi ile ilgili istişare toplantısı yapar. Âlimlerin ortak kanaati; Benî Asfar ile yapılan savaş sonrası Mehdi'nin yardımı ile İstanbul'un fetholunacağı, dolayısıyla İstanbul'u kuşatma sevdasından vazgeçilmesi gerektiği yönündedir.

Akşemseddin ise tam tersi görüş belirterek; önce İstanbul'u Sultan Mehmet'in fethedeceğini, Mehdi'nin fethinin bu hadiselerden sonra olacağını dile getirir. Bunun üzerine Fâtilh, İstanbul'un kuşatılmasına karar verir. Kuşatmanın elli günü dolduğunda zaferden ümidini kesen devletin ileri gelenleri ve âlimler padişaha gelip:

“Bir sufînin sözüyle bu kadar asker zayi oldu, bunca hazine telef oldu. Şimdi Avrupa'dan da kâfire yardım geldi, feth ümidi kalmadı...” derler.

Sultan Fâtilh vezir Veliyyüddinoğlu Ali Paşa ile Akşemseddin'e haber salarak:

“Kale fetholmak, orduya zafer bulmak ümidi var mıdır?” der. Hatta bununla da yetinmeyip veziri

Mezburî'yi gönderir. "Tayin-i vakit eylesin" der. Akşemseddin ise bunun üzerine:

"Rebiülevvel ayının 20. günü seher vaktinde siddik-i himmetle filan canibden yürüyüş eylesinler. Ol gün fethola..." müjdesini kati olarak verir ve son sözlerini şöyle bağlar:

"Yarın şu kapıdan (Topkapı) hisara yürüyüş ola. İzn-i Hüdâ ile bâb-ı zafer feth olup ezan sedası ile surun içi dola, gün doğmadan gaziler sabah namazını hisar içinde kılalar" ifadeleri ile moral vermiş, gerçekten de onun belirttiği vakitte fetih gerçekleşmiştir.

Fâtih, fetihten sonra AKŞEYH'İN ellerini öpmüş, İstanbul'u atbaşı beraber girerken Bizans kızları, Pir-i Fânî Akşemseddin'i Fâtih sanarak çiçekleri ona uzatmışlar, fakat Akşemseddin Fâtih'i göstererek:

"Çiçekleri ona veriniz!" der. Fâtih ise:

"Verin verin çiçekleri, ona verin. Padişah benim ama o benim Hocam'dır" diyerek karşılıklı tevazu örnekleri sergilerler.

Fâtih, Ayasofya'ya girdiğinde patriğe:

"Ayağa kalk, ben Sultan Mehmed! Sana ve arkadaşlarına söylüyorum ki; bugünden itibaren artık ne hayatınız, ne de hürriyetiniz hususunda benim gazabımdan korkunuz" fermanıya, Bizans halkının teveccühünü kazandığı gibi özgürlük dersi de vermiş oldu.

Fâtih, Ayasofya'ya girer girmez atından inip secdeye varır ve o yüce Peygamberin:

"İstanbul muhakkak feth olunacaktır. Onu fetheden ne güzel kumandan ve onu fetheden ne güzel askerdir" sözlerinin şükrünü eda eder.

Ayasofya üç gün içerisinde camiye çevrilir, orada ilk Cuma hutbesi de Akşemseddin tarafından okunup, onun üç kere iftitah tekbiri alıp ancak üçüncüsünde başlattığı imametiyle ilk Cuma namazı gerçekleşir.

Artık Ayasofya, İstanbul'un gözü olmuştur Akşeyh'in ve Fâtih'in ellerinde...

Fetihden sonra Fâtih, Akşeyh'den, Eyyûb Sultan (Ebû Eyyûb Hâlid b. Zeyd el-Ensari) Hz.lerinin mezar yerinin bulunmasını rica eder.

Malum olduğu üzere Ebû Eyyûb el-Ensari (r.a), Emeviler devrinde İstanbul kuşatmasına katılmış ve hastalanarak vefat edince surlar dışındaki bugünkü yere defnedilmiş, zamanla mezar yeri kaybolmuştu.

Akşemseddin iki ağaç dalını alıp kabrin baş ve ayak hizasına dikti ve yeri burasıdır diyerek oradan ayrıldı. Ancak Fâtih bir adam göndererek dalları yirmişer adım güney tarafa çekti. Sabah olunca Fâtih kab-

rin tekrar bulunmasını rica etti. Akşemseddin doğruca tespit ettiği yere giderek:

"Dalların yeri değişmiş" dedi ve ilk yerin kazılmasını istedi. Kabrin başından biraz kazılınca; "Bu, Halid b. Zeyd'in kabridir" yazılı bir taş çıkacağını haber verdi. Orası kazıldı ve aynen dediği şekilde mezarın keşfi gerçekleşmiş oldu.

Fâtih, mezar üzerine bir türbe ve camii yaptırdı.

Ebû Eyyûb el-Ensari'nin mezarının keşfi ile Osmanlı daha da güç tazelemiştir. Onun için Fâtih bu olay üzerine:

"Akşemseddin gibi bir zatın bulunmasından duyduğum sevinç, İstanbul'un fethinden dolayı duyduğum sevinçten az değildir" diyerek şükretti. Böylece Fâtih kuşatma sırasında:

"Ya İstanbul beni alacak, Ya ben İstanbul'u..." sözlerindeki ruhu Akşemseddin'e borçlu olduğunun bilinciyle tazimde kusur etmedi.

Fâtih, mürşidine bir gün:

"Efendim, bu güzel şehir kıyamete kadar isterim ki İslâm şehri olarak kalsın, bunun için ne yapmalıdır?" diye sordu. Mürşidi Akşemseddin cevaben şu tarihi cevabı verir:

"Her gece bu şehirden 70 bin tevhid semaya yükseldiği müddetçe bu şehir İslâm şehri olarak yaşayacaktır."

Fethin zahiri yönü bir yana, bu manevi derinlik ve hakikat karşısında Fâtih Sultan Mehmed şeyhine hayran gözlerle bakar ve derin düşüncelere dalar.

Fâtih, Akşemseddin'den bir ricada daha bulunur, huzurunda halvete girip tasavvuf neşesiyle yaşamayı...

Akşemseddin bunu kabul etmez ve şöyle buyurur:

"Sen bizim tattığımız lezzeti tadarsan saltanatı bırakırsın. Seni dervişliğe kabul edersem devletin düzeni sarsılabilir. Bununda vebali çok büyük olur. Adalet eylemek, Padişah için keramet sayılır. Müslümanların rahat ve huzuru için devletin varlığı gereklidir."

Fâtih bu sefer Hocasının İstanbul'da kalmasını ister. Fakat O, daha önce yerleştiği mekân olan Göynük'e döner. Hayatının son demelerini Göynük'te geçirir ve ruhunu orada teslim eder. Bugün Akşemseddin'in kabri Süleyman Paşa Camii'nin yanındadır.

Allah sırrını takdis eylesin...

Kissadan Hisseler

Derleyen: Oktay YETİŞKİN

Sen Bir Kızını Vermezsin de...

Küfe'de bir adam üçüncü Halife **Hz. Osman** için "yahudiymiş" diye tutturmuştu. Herkes bunun asılsız olduğunu, imkânsız olduğunu söylüyor ama adam bir türlü ikna olmuyordu. Bu konu İmam-ı Azam'a da duyuruldu.

"Adamı bu saçma inancından kimse caydıramadı, şununla bir de siz görüşseniz" dendi.

"Hay hay" dedi İmam-ı Azam, bir akşam bu adamın kızına dünürlüğe diye evine gitti. Dereden tepeden konuştuktan sonra sözü esasa getirdi:

"Biz Allah'ın emri, Peygamberin kavliyle kızına dünür geldik."

"Kime istiyorsunuz kızımı, öğrenebilir miyim?"

"Kızını istediğimiz kimse son derece ahlâklı, dürüst çok zengin ve alabildiğine cömert, Kur'an'ı ezbere biliyor ve sürekli okuyor..." *(Bunların hepsi Hz. Osman'ın nitelikleri)*

Adam sözünü kesti:

"Yeter, bunlardan bir tanesi bile kızımı vermek için yeterli meziyettir."

"Ama bu damat adayının bir kusuru var, kendisi Yahudi." Adam parladi:

"Nasıl olur, benim kızımı bir yahudiye istersiniz?" İmam-ı Azam için artık taşı gediğine koymanın zamanı gelmişti:

"Sen bir kızını yahudiye vermezsin de Hz. Peygamber iki kızını birden bir yahudiye nasıl verir?" deyince adamın artık bir inat ve itiraza mecali kalmadı, bilinen gerçeği kabul etti.

(Hz. Osman Peygamberimizin damadıydı, önce bir kızıyla evlenmiş, o ölünce de diğer bir kızıyla evlenmişti. Bunun için Hz. Osman'a "Zinnûreyn/İki nur sahibi" denmişti.)

Çarşı-Pazar Ağalığı

Behlül'l-Dânâ bir gün Harun Reşid'den bir vazife istedi. Harun Reşid de ona çarşı pazar ağalığını (denetimini) verdi. **Behlül** hemen işe koyuldu. İlk olarak bir fırına gitti. Birkaç ekmeğe tarttı hepsi normal ağırlığından noksan geldi. Dönüp fırıncıya sordu:

"Hayatından memnun musun, geçinebiliyor musun, çoluk-çocuğunla ağzının tadı var mı?"

Adam her soruya olumsuz cevap verdi. Memnun olduğu bir şey yoktu. Behlül bir şey demeden ayrıldı ve bir başka fırına geçti. Orada da birkaç ekmeğe tarttı ve gördü ki bütün ekmeğe normal ağırlığın-

dan fazla geliyor, eksik gelmiyor. Aynı soruları bu fırının sahibine de sordu ve her soruya olumlu cevap aldı. Bundan sonra başka bir yere uğramadan doğru Harun Reşid'in huzuruna çıktı ve yeni bir vazife istedi. Harun Reşid:

"Behlül daha demin vazife verdik sana ne çabuk bıktın?" dedi.

Behlül açıkladı:

"Efendimiz, çarşı-pazarın ağası varmış. Benden önce ekmekleri tartmış, vicdanları tartmış, buna göre herkes hesabını ödemiş, bana ihtiyaç kalmamış."

Sarayda İftar

Harun Reşid bir Ramazan günü **Behlül'e** tembih etti:

"Akşam namazında camiye git, namaza gelen herkesi iftara davet et. Akşam oldu, namaz kılındı, namazdan sonra Behlül 5-10 kişilik bir grupla çıka geldi. Harun Reşid şaşırıldı:

"Behlül bunlar kim? Ben sana namaza gelen herkesi saraya iftara çağır diye tembih etmedim mi? Sen o kadar cemaatin arasından bir sofralık bile adam getirmemişsin."

"Efendimiz, siz bana camiye gelenleri değil, namaza gelenleri iftara çağır dediniz. Namazdan sonra ben-deniz cami kapısında durdum, çıkan herkese hocanın namaz kıldırırken hangi sureyi okuduğunu sordum. Onu da yalnız bu getirdiğim kişiler bildi. Camiye gelen çoktu ama namaza gelen demek ki yalnız bunlarmış."

Aradaki Fark

Anadolu'nun yetiştirdiği en büyük velilerden biri olan **Hacı Bayram** (XV. y.y.) Anadolu kökenli başka birçok bilgin ve erenin de üstadıdır. Bunlardan biri de Fatih'in ho-

calarından Akşemseddin idi. Akşemseddin Hacı Bayram'a bağlanışından kısa bir zaman sonra zekâsı, anlayışı, kavrayışı, en önemlisi de şeyhine tam teslimiyeti sayesinde icazet aldı ve irşadla görevlendirildi. Akşemseddin'in bu başarısı Hacı Bayram'ın diğer müritleri arasında kıskançlığa sebep oldu. Bunlardan biri Hacı Bayram'a sordu:

"Efendi Hazretleri, kırk yıldır talebeniz olanlar henüz halifelige layık görülmezken Akşemseddin'in kısa zamanda bu rütbeye ulaşmasının sebebi ne ola?"

Hacı Bayram, gerek maddi gerekse manevi hayatta yükselmenin veya yerinde saymanın sebebini açıklarcasına cevap verdi:

"Bu köse (Akşemseddin) bizde ne gördü ve işittiyse hemen inandı ve teslim oldu. Sebep ve hikmetini sonra kendi kendine bulup öğrendi. Kırk yıldır hizmetimizde bulunanlar ise bizde gördüklerinin ve duyduklarının önce sebep ye hikmetini öğrenip sonra inandı ve teslim oldu. İşte aradaki fark budur."

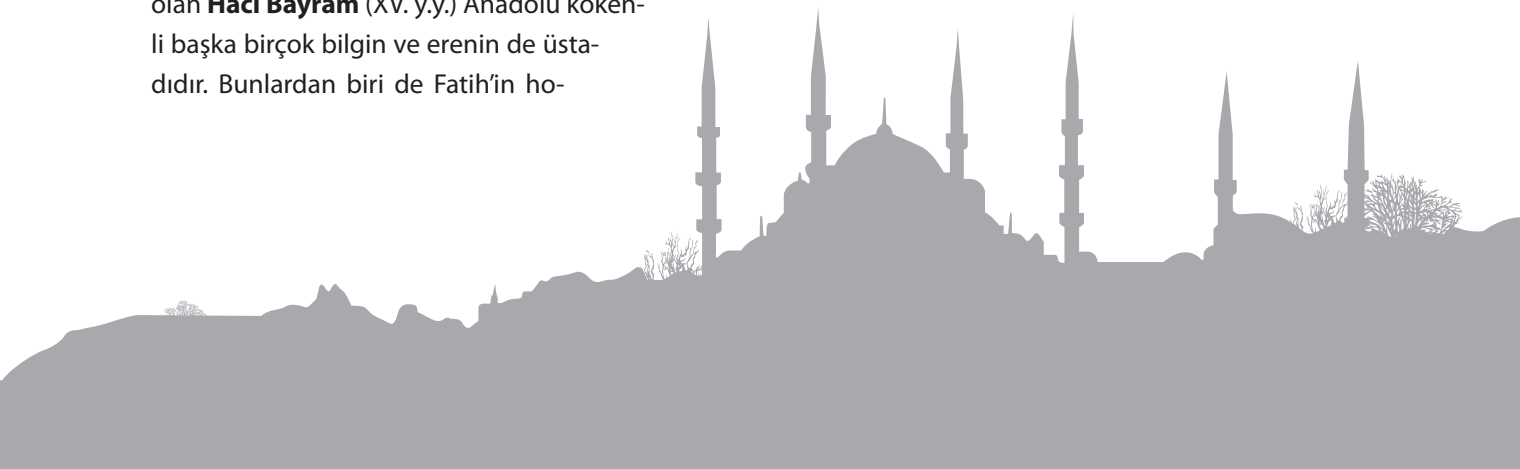
Bir Musibet

Kumandanlarından biri bir zafer dönüşü Halife **Hz. Ömer**'in huzuruna çıktı. Yanında kısa boylu, tıknaz biri bulunuyordu. Hz. Ömer:

"Bu kim?" diye sordu. Kumandan anlattı:

"Efendim bu benim sağ kolumdur. Hangi görevi verdimse başarı ile tamamladı. En gizli haberleri yerine ulaştırdı. Bazen bir orduya bedel hizmet gördü. Zaferlerimi onun sayesinde kazandım diyebilirim."

Aradan zaman geçti, aynı kumandan halifenin huzuruna yeniden çıktı. Ama mağlup bir kumandan olarak! Halife sordu:

“Hani sağ kolun nerede?”

“Sormayın ya Ömer, ihanet etti, düşman tarafına geçti.” Hz. Ömer bu defa konuştu:

“Allah’tan başka hiç kimseye dayanmamak gerektiğini geçen sefer söyleyecektim vazgeçtim. Bir musibet bin nasihatten yeğdir diye düşündüm.”

Gerçek Tevekkül?

Büyük velilerden **Şakik Belhî** (VIII. y.y.) bir kıtlık senesinde, herkesin kara kara düşündüğü bir ortamda, zengin bir adamın kölesinin neşe içinde oynadığına şahit oldu. Yanına yaklaştı ve sordu:

“Herkes kıtlıkla, açlıkla karşı karşıya olmaktan inler dururken sen neye güvenerek böyle oynayabiliyorsun?” Köle cevap verdi:

“Herkesten bana ne? Benim için bir tehlike söz konusu değil. Benim efendimin 7-8 tane köyü var, her ihtiyacımız o köylerden sağlanıyor.”

Bu açıklama Şakik’i adeta bir şamar gibi sarstı. Çünkü kendisi de kıtlıktan dolayı endişe içindeydi. Ama köle onu uyandırdı ve kendi kendine şöyle dedi:

“Hey Şakik kendine gel! Şu köle nihayet bir insan olan efendisine bunca güveniyor, kendini emniyet içinde hissediyor. Sen ki bütün canlıların rızkını garanti eden Allah’a inanıyor, tevekkül ediyorsun, Bu nice tevekküldür ki rızık endişesi içindedin?”

Büyük Keramet

Türk asıllı mutasavvıfların büyüklerinden birinin **Aziz Mahmud Hüdaî** olduğunda şüphe yoktur. Bugün Üsküdar’da adıyla anılan cami-

nin avlusunda türbesi bulunan Aziz Mahmud Hüdaî, Sultan I. Ahmed’in de mürşidi idi. Hükümdardan büyük saygı görüyor, kendi de hükümdarı seviyor ve sayıyordu. Arayı pek fazla uzatmadan birbirini ziyaret ederlerdi.

Biri din ve maneviyatın ulusu, diğeri devletin ulusu bu iki insan uzun süre birbirini görmeden duramazdı. Sultan Ahmed’in en mutlu anları şeyhiyle beraber olduğu anlardı. Aziz Mahmud Hüdaî Hazretleri ziyaretine geldiğinde onun hizmetini bizzat kendisi yapardı.

Aziz Mahmud’un Topkapı sarayında yine padişahı ziyaret ettiği bir gün namaz vakti yaklaşmış, Aziz Mahmud Hazretleri de abdest alıp hazırlanmak istemişti. Derhal leğen ve ibrik istendi. Padişah suyu kendisi dökerek şeyhinin abdest almasına yardımcı oldu. Bu sırada valide sultan (padişahın annesi) de kurulanması için havlu elinde bekliyordu. Valide sultan bu sırada içinden şunu geçiriyordu:

“Ah şu mübarek insan bir keramet gösterse de gözümüz açılsa ne olur?” Abdest almayı bitirmiş, kurulanmak üzere valide sultanın elindeki havluya uzanırken, valide sultanın içinden geçenlere vâkıf olan Hüdaî Hazretleri:

“Dünyanın en büyük devletinin hükümdarının altın ibrikle su döktüğü, annesinin en nadide iplikten dokunmuş havlusunu tuttuğu insan, hiçbir sıfatı bulunmayan, sıradan bir kul, bir abd-i acizdir. Bundan daha büyük keramet ne olabilir?”

Akşemseddin

Akşemseddin, Akşemseddin!
Hakikatte derya idin,
Gelmişsin ta uzaklardan,
Vazifeni iyi bildin.

Âlim idin zamanında,
Bir boşluk var vicdanında,
Gittin Ankara'da Hacı Bayram'a,
Şüphen izale oldu anında.

Koştun kapısına vardın,
O bir dilencidir sandın,
Terk ederek uzaklaştın,
Ayrıldın, Şam'a yaklaştın.

Geceledin eski handa,
Kendini gördün rüyanda,
Kalın bir zincir boynunda,
Ucu onun Ankara'da.

Hacı Bayram tutar çeker,
Gitme Şam'a, bana gel! der.
Sıçrayarak uyanınca,
Vücudunu bastı bir ter.

Hatanı derhal anladın,
Döndün geriye, bakmadın.
Koştun geldin ki yanına,
Hemen kabul eder sandın.

Çalışır durur müridler,
Bir tarafta durur işler.
Herkes yemeğe oturur,
Sana kimse vermedi yer.

İlim sahibi âlimdin,
Nefsin elinde bir dizgin,
Ta Şam'a gidip de geldin,
Hatanı o zaman bildin.

Seni kabul etmediler,
Sana buyur demediler.
Herkes yemişti aşını,
Fakat sana vermediler.

Vardın köpekler yanına,
Halin dokundu canına,
Haykırarak çağırınca,
Ağır geldi vicdanına.

Başta beğenmemiştin,
Bu olur mu şeyh? demiştin.
O sultanın yanına,
Sen kibirle gelmiştin.

Şimdi yok gurur ve kibir,
Bilirsin ki o Allah bir!
Okunur minarelerden,
Duyulur hep o tekbir.

O sultandan el aldın,
Aşk denizine daldın.
Kırk yıllık müridler dururken,
Halife yazıldı adın.

Emredince Hacı Bayram,
Sormazdın nedir bunda meram?
Âlim idin de yükseldin,
Bunu anlayamaz avam.

Zülcenâheyn

Üç Aylar ve Oruç

Abdullah USTAÖMEROĞLU

Üç aylar, Kamerî/Hicrî takvime göre başlayan feyizli ve bereketli maneviyat mevsimidir.

Bu sene (Hicrî 1433), Receb ayının birinci günü 22 Mayıs Salı gününe tekabül eder.

Bu aylarda kandil geceleri sıralanır.

Bunlardan **Regâib** (24 Mayıs Perşembe) ve **Miraç** (16 Haziran Cumartesi) Receb ayında,

Berat gecesi (4 Temmuz Çarşamba) Şa'bân ayında,

Kadir gecesi (14 Ağustos Salı) ise Ramazân ayındadır.

İslâm takvimine göre önemli aylardan oldukları için uyanık mü'minler bu ayların gelmesini iştiyakla beklerler.

Peygamberimiz (s.a.s):

"Ey Allah'ım! Receb ve Şa'bân'ı hakkımızda mübarek kıl ve bizi Ramazân'a kavuştur." diye dua ederlerdi. (Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 259)

Bu aylarda müslümanlar, sevap kazanmak ve gelmekte olan Ramazân ayına hazırlıklı olmak bakımından oruç tutarlar. Bu uygulama Rasûlullâh'ın tavsiyesi olduğundan asırlardan beri tatbik edile gelmiştir.

Bu aylarda oruç tutarken ölçüyü iyi ayarlamak lâzımdır. Haber verildiğine göre; seneleri birbirine vasl ederek oruç tutan bir sahabiyi Efendimiz (s.a.s) uyarmış, devamlı 'artır artır' diye Rasûlullâh'ın tavsiye ve emrettiğinden daha çok tutmaya gücü ye-

tebileceğini ifade etmesine rağmen bundan men edilmiştir.

O bakımdan bu aylarda olsun, isterse diğer günlerde olsun, oruç tutarken orucun manasını iyi kavramalı, sadece midelere değil ama bütün organlara oruç tutturmalıdır. Oruç tutanlar bu münasebetle başlıca üç guruba ayrılmışlardır. Oruçlar, avamın tuttuğu oruçlardan kurtarılıp, havassın tuttuğu oruçlar seviyesine çıkartılmalıdır.

Geçmiş milletlerden peygamberler gönderilenlerde, Ramazân orucu gibi farz orucun olduğu Kur'ân'la sabittir. Böyle sevaplı ve bereketli bir ayın olduğunun yanında, kendilerinde nafile oruçların tutulduğu Receb, Şa'bân ayları gibi aylarda bereket ve faziletin bulunduğu da bir hakikat olarak ortaya çıkar.

Tutulma durumları bakımından oruçlar; farz, vacip, sünnet, mendub, nafile ve mekruh olmak üzere altı kısma ayrılır.

Bu aylara hazırlanırken, O'nun yaptığı duayı da her fırsatta tekrar etmeyi ihmal etmeyelim.

اللهم بارك لنا في رجب وشعبان وبلغنا رمضان

"Allâhümme bârik lenâ fî Recebe ve Şa'bân ve bellîgnâ Ramazân"

(Allah'ım! Receb ve Şa'bân'ı hakkımızda hayırlı kıl ve bizi Ramazân'a ulaştır.)

Üç Aylardan Receb'in Faziletleri

Üç aylar olarak bilinen mübarek ayların ilki Receb ayıdır. Bu ay 'hürmete layık' anlamını taşıyan muhterem bir ay olup, Hicrî ayların yedincisidir. Receb ayı "Allahü Teâlâ'nın" ayıdır. Bu aya kim saygı gösterir, ilâhî emirler doğrultusunda değerlendirir, hayır ve hasenatlarla onu süslerse, dünyada ve ahrette mutlu olur. İçinde *Regâib Kandili* vardır. Bu da Receb'in ilk Cuma gecesi olmaktadır.

İhsan, ikram manalarına gelen 'rağbet'in çoğulu olup Cenâb-ı Allah bu gecede kullarına; bağışlamak, affetmek, dualarını kabul etmek, sıkıntılarını gidermek, istedikleri hayırlı her şeyi onlara vermek, karşılıksız kendilerine ihsanlarda ve lütuflarda bulunmak üzere bu ve bunun gibi fırsatları vermektedir.

Kabir azabının kaldırılması bu geceyi ihyâ ile ilgilidir. Bunun yanında affedilmeyenlerin olduğu da söylenir.

Bunlar yedi sınıf insandır ki sırayla şöyledir:

1. Faiz alan ve veren
2. Müslümanları aşağılayıp küçük görenler
3. Anasının babasının hakkına riayet etmeyenler
4. Kocasını dinlemeyen, ona eziyet eden kadınlar
5. Şarkı ve çalgıcılığı sanat edinen, geçimlerini ondan sağlayanlar
6. Zina ve livata yapanlar
7. Beş vakit namazını kılmayan ve ona ehemmiyet vermeyenler

Bu kimselerin çok samimi olarak tevbe etmeleri, bir daha o fiilleri işlemeyeceklerine dair söz verip tevbe etmeleri gerekir. Aksi takdirde dünyaları da âhiretleri de perişan olarak devam eder durur. Duaları kabul olunmaz. Başları belâ ve musibetten kurtulmaz. Mahvolup giderler. Kendilerine âhiretin ilk kapısı olan mezarda, şiddetle kabir azabı olunur.

Bu ayı değerlendirmek için bir gün evvelinden, bir gün ortasından ve bir gün de sonundan oruç tutulur.

Çalışma durumunda olanlar sağlıklarını tehlikeye düşürmemeli, Rasûlullâh'ın tavsiyesine uymalıdır.

"Ey insanlar, takat getireceğiniz işleri yapın. Zira siz (ibadetten) bezmedikçe Allah da sevap yazmaktan usanmaz. Allah'a en hoş gelen amel, az da olsa devamlı olanıdır." (Buhârî, İman/16, Ezân/81; Müslim, Salât/283; Muvatta, Salâtu'l-Leyl/4; Nesâî, Kıyâmu'l-Leyl/1; Ebû Dâvud, Salât/317)

Bu tavsiye ve emir oruç için böyle olduğu gibi namaz için de böyledir.

"En sevimli namaz, az olsa bile devamlı kılınan namazdır." (Tecrid, VI, 295-296, Hadis No: 935)

Üç Aylardan Şa'bân'ın Faziletleri

Üç aylardan birisi olan Şa'bân ayı Arabî ayların sekizincisidir. Bu ayda da en az başında ortasında ve sonunda olmak üzere üç gün oruç tutulmalıdır. Orucun sıcak yaz günlerine, çalışma zamanlarına rastlaması ve rızık kazanma, aile efradının nafakasını temin etme durumları söz konusu olduğunda kişi kendini çok zayıf duruma düşürecek şekilde 'fazla oruç tutayım' diyerek hırpalamamalıdır.

"Nefsin binitindir, ona yumuşaklıkla muamele et!" tavsiyesi unutulmamalıdır. Bu hususa özellikle nafil oruçlarda dikkat edilmelidir.

Rasûlullâh'ın kendi şahsına münhasır ibadet şekli vardı. O (s.a.s), bazen uzun uzun oruç tutarlardı. Hatta annemiz Hz. Aişe'nin ifadelerine göre;

"Rasûlullâh bazı aylarda çok oruç tutardı. Hatta öyle ki aile fertleri O'nun hiç iftar etmediğini sanırlardı. Bazı aylarda da çok iftar ederlerdi. Hatta O'nun o ayda hiç oruç tutmadığı sanılırdı."

Hz. Aişe (r.anhâ), Allah Rasûlü *sallallâhü aleyhi ve sellemin*, Ramazân ayından başka bir aydaki orucu tam olarak tutmadığını söylüyor. O devamlı şöyle diyor:

ومارأيته أكثر صياما منه في شعبان

"Ve mâ raeytühû eksera sıyâmen minhü fi Şa'bân"

(Hz. Peygamber'in, Şa'bân'daki kadar kendisinde çok oruçlu olduğu bir ay görmedim." (Tecrid, VI, 295-296, Hadis no: 935; Müslim, Sıyâm/175)

Korku Halinde Namaz Nasıl Kılınır?

Emre ALTINTAŞ

İslâm dinine göre en önemli ibadet bilindiği gibi namazdır.

Dinin direği (Tirmizi, İman/8; Müsned, V, 231, 237; Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, I, 31-32) olan namaz, Kur'ân-ı Kerîm'de yaklaşık seksen yedi kere geçmektedir. Yine Peygamber Efendimizin (s.a.s) ifadesine göre; kulun kıyâmet günü ilk sorulacak amelidir. (Tirmizi, Salât/188)

Bu yüzden her ahval ve şartta ikame edilmesi gerekir. Hatta düşman karşısında, savaş tehlikesi olduğu anlarda bile... Çünkü hiçbir mazeret namaz için geçerli değildir. Tabi ki bunu söylerken güç yetiremeyeceğimiz bela, sıkıntı ve hastalık gibi durumlardan Allah'a sığınmamız gerekir.

Korku namazı; savaş vb. olağanüstü durumlarda düşmandan korunma görevi aksatılmadan aşağıda anlatıldığı üzere kılınır.

Salih b. Havvat, Zâtü'r-rikâ' Gazvesinde Resûlullah'la (s.a.v.) beraber korku namazı kılan bir zattan naklen anlatıyor:

“Önce bir grup gelip Resûlullah'ın (s.a.v.) ardında saf yaptı, diğer grup ise düşman karşısında kaldı. Saf yapanlara Peygamberimiz bir rekât kıldırıktan sonra kendisi kıyamda bekledi, safta bulunanlar kendi kendilerine namazlarını tamamlayıp ayrıldılar. Bu defa düşman karşısında bekleyen grup geldi, Peygamberimizin ardında saf yaptı, namazlarını bitirenler ise düşman karşısına gittiler. İkinci gruba da kalan bir rekâtı kıldırıktan sonra tahiyatta oturdu. Cemaat kılmadıkları rekâtı tamamladıktan sonra hep beraber selam verdiler. (Buhârî, Megazî, 64/31; Müslim, Salâtü'l-Musafirîn, 6/310; Şafîî, Risale, no: 509, 677)

Sehl b. Ebî Hasme'den rivayetle korku namazı şöyle kılınır:

“İmam öne geçer, bir grup cemaat arkasına saf olur, diğer bir grup da düşman karşısında bekler. İmam bu gruba bir rekât kıldırıktan sonra ikinci rekâta kalkar. Arkasındaki cemaat kalan rekâtları kendi kendilerine tamamlayıncaya kadar kıyamda bekler. Cemaat namazı tamamlayıp selam verince saftan ayrılırlar. İmam hâlâ kıyamda bekler. Bu sefer düşman karşısında bekleyenler imamın ardına gelip saf olur, namazlarını bitirenler de düşman karşısına giderler. İmamın arkasına saf yapan bu ikinci grup tekbirlerini alırlar. İmam onlara da bir rekât kıldırıktan sonra selam verir. Cemaat ise kılmadıkları rekâtları tamamlayarak selam verirler. (Buhârî, Megazî, 64/31; Müslim, Salâtü'l-Musafirîn, 6/309)

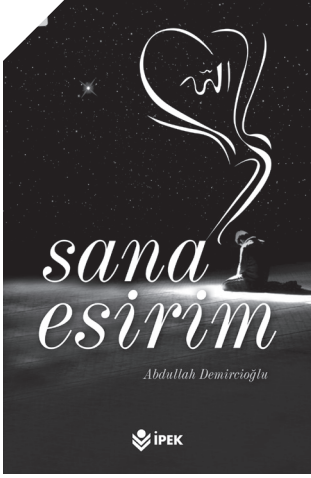
Nâfi anlatıyor: Abdullah b. Ömer'e korku namazının nasıl kılındığı sorulduğunda şöyle anlattı:

“İmam öne geçerek ikiye ayrılan gruptan birine bir rekât kıldırır. Diğer grup düşman karşısında bekler. Birinci grup bir rekât kıldıktan sonra selam vermeden düşman karşısında bekleyenlerle yer değiştirirler. İkinci grup da imamla beraber bir rekât kıldıktan sonra, imam iki rekâtlı namazı bitirir. Bu defa her iki grup da ayrı ayrı gelerek birer rekât daha kılarlar. Böylece imamdan sonra kıldıkları bu rekâtlarla ikişer rekât kılmış olurlar. Şayet düşman tehlikesi çok büyükse ayakta, binek üzerinde kibleye dönerek veya dönmeden kılarlar.”

İmam Malik, Nâfi'nin bu rivayetle ilgili olarak şöyle dediğini nakletmiştir:

“Abdullah b. Ömer'in naklettiği korku namazının bu şeklini Hz. Peygamber'den gördüğünden eminim.” (Buhârî, Tefsir, 65/2/44. Ayrıca bkz. Şeybânî, 290)

KİTAP TANITIMI

SANA ESİRİM

Abdullah DEMİRCİOĞLU

Kitabın Adı	: SANA ESİRİM
Yazarı	: Abdullah DEMİRCİOĞLU
Yayınevi	: İpek Yayınları
Ebadı	: 13x19,5 cm
Sayfa Sayısı	: 338 sayfa
Fiyatı	: 10,00 TL
ISBN	: 978-975-8788-86-6

Avrupa İlahiyat Fakültesi Rektörü Abdullah Demircioğlu'nun kaleme aldığı ve Değirmen Yayınlarından çıkan "SANA ESİRİM" isimli şiir kitabını siz değerli okurlarımıza takdim ediyoruz.

Sunuş

'Sana Esirim' diyerek başlar şair, İlahî aşkın zirvelerine kanat çırparken.

Hakk'tan mülhem dizeler, Resûl-i Kibriyâ'ya müştaktır ayan-beyân...

Allah'a adanan bir ömrün tecellisidir aslında mısralara yansyanlar.

'Sen, hep Sen' der inleyen dizeler hazin hazin...

Ki bazen İbrahim gibi nazlanarak,

Bazen de Nûh gibi gönülden yakarak niyâz edilir en Sevgili'ye,

'Ve âtinâ mahabbeteke ve ma'rifetek' diye...

Mısralar çift kanatlıdır sanki.

Zikreder, Kur'ân okur, namaza durur, muhasebe eder, yalvarır ümitle Rabbine.

Bayram gününde hasret kalsa da sevdiklerine...

Kâmil ruhun özleyişleri, aydınlatır bir lahza da olsa küllenen gönülleri, muhasebeye çeker önu alınmaz nefisleri...

Şiir mi dediniz?

Dertlenmeden, gönül gözüyle okumadan, İlahî esintilere kendini bırakmadan anlamak ne mümkün ilham kokan dizeleri!